

Specialioji ataskaita

Ūkininkų pajamų rėmimas: ar veiklos rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?



EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

El. paštas: eca-info@eca.europa.eu
Tinklavietė: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą *Europa* (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2016

Print	ISBN 978-92-872-4036-1	ISSN 1831-0885	doi:10.2865/41481	QJ-AB-16-001-LT-C
PDF	ISBN 978-92-872-4002-6	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/1118	QJ-AB-16-001-LT-N
EPUB	ISBN 978-92-872-4040-8	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/676624	QJ-AB-16-001-LT-E

© Europos Sąjunga, 2016

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

12 puslapyje pateikta diagrama panaudota maloniai leidus EBPO.

©EBPO (2003 m.), *Farm Household Income: Issues and Policy Responses*, OECD Publishing,
Paryžius. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264099678-en>

Specialioji ataskaita

**Ūkininkų pajamų rėmimas:
ar veiklos rezultatams
vertinti skirta Komisijos
sistema yra gerai parengta
ir pagrįsta patikimais
duomenimis?**

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami su konkrečiomis biudžeto sritimis arba valdymo temomis susijusių Audito Rūmų veiklos ir atitikties auditų rezultatai. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į veiklos ar atitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Augustyno Kubiko vadovaujama I audito kolegija, atsakinga už gamtos išteklių išsaugojimo ir valdymo išlaidų sritį. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Rasa Budbergytė, jai padėjo kabineto vadovas Tomas Mackevičius ir kabineto atašė Maura McElhinney, vyriausiasis vadovas Helder Faria Viegas, pagrindiniai auditoriai Sven Kölling ir Blanka Happach, auditoriai Ramona Bortnowschi, Els Brems, Antonio Caruda Ruiz, Vincent Ly-Sunnaram, Ioannis Papadakis, Maciej Szymura ir Bertrand Tanguy.



Iš kairės į dešinę: B. Happach, T. Mackevičius, S. Kölling, R. Budbergytė, H. Faria Viegas.

Dalys

Santrumpos

Terminų sąrašas

I–X Santrauka

1–17 Įvadas

1–2 Bendri su ūkininkų pajamomis susiję BŽŪP ir jos 2013 m. reformos tikslai

3–5 Su ūkininkų pajamomis susijusių EŽŪGF finansuojamų priemonių tikslai

6 Ūkininkų pajamos, ūkininkų ūkių pajamos ir gyvenimo lygis

7–11 Komisijos duomenų apie žemės ūkio pajamas šaltiniai

12–15 Su žemės ūkio pajamomis susijusių BŽŪP priemonių rezultatų vertinimas

16–17 Ankstesni Audito Rūmų auditai

18–24 Audito apimtis ir metodas

25–87 Pastabos

25–51 Komisija dar nenustatė išsamių duomenų su ūkininkų pajamomis susijusių BŽŪP priemonių rezultatams vertinti

26–32 Komisija vis dar neturi pakankamai reikiamos informacijos apie ūkininkų pajamas ES lygmeniu

33–39 ŽŪES yra svarbi žemės ūkio ekonominės padėties stebėjimo priemonė, tačiau jos iš esmės ne visiškai tinka BŽŪP priemonėms vertinti

40–51 ŪADT yra patikimas informacijos apie komercinių ūkių pajamas ir verslą šaltinis, tačiau jis turi trūkumų

- 52–76 **Komisija ir valstybės narės ne visada užtikrina, kad turimi duomenys apie ūkininkų pajamas būtų tinkamos kokybės**
- 54–58 **Komisija nepakankamai gerai tvarko ŽŪES...**
- 59–76 **... o kai kuriose valstybėse narėse su trūkumais veikė ŪADT**
- 77–87 **Turimų duomenų ribotumas, neaiškūs kai kurių BŽŪP priemonių tikslai ir veiksmingumo rodiklių trūkumai turi įtakos Komisijos gebėjimui parodyti tai, kas yra pasiekta**
- 79–82 **Tiesioginėmis išmokomis siekiama daugelio įvairių tikslų ir vertinti, kiek jie pasiekti, sunku...**
- 83–87 **... o su ūkininkų pajamomis susijusių BŽŪP veiksmingumo rodiklių neįmanoma aiškiai susieti su priemonėmis ir su tuo, kiek faktiškai pasiekti tikslai**
- 88-100 **Išvados ir rekomendacijos**

I priedas. Valstybių narių pasirinktos galimybės įvairiai naudoti ES tiesiogines išmokas

II priedas. ŽŪES nustatyta žemės ūkio pajamų skaičiavimo tvarka

III priedas. Pajamų skaičiavimas ŪADT sistemoje

IV priedas. Komisijos BŽŪP vertinti naudojami veiksmingumo rodikliai

V priedas. Europos statistikai taikomi kokybės kriterijai

Komisijos atsakymas

BSVS: bendra stebėjimo ir vertinimo sistema

BŽŪP: bendra žemės ūkio politika

EBPO: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

ES SPGS: Europos Sąjungos statistika apie pajamas ir gyvenimo sąlygas

EŽŪFKP: Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

EŽŪGF: Europos žemės ūkio garantijų fondas

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

ŪADT: ūkių apskaitos duomenų tinklas

ŪST: ūkių struktūros tyrimas

ŽŪES: žemės ūkio ekonominės sąskaitos

Atsiejimas: tiesioginės paramos išmokų atskyrimo nuo žemės ūkio gamybos procesas.

Disponuojamosios ūkininko ūkio pajamos: visos pajamos, gautos iš visų šaltinių, atskaičius mokesčius ir privalomas socialinio draudimo įmokas.

Grynoji ūkio pridėtinė vertė: ŪADT rodiklis, reiškiantis bendrą ūkio produkcijos vertę pridėjus tiesiogines išmokas ir atėmus tarpinio vartojimo bei nusidėvėjimo sumas. Tai suma, iš kurios galima mokėti už visus pastoviuosius ūkio gamybos veiksnius (žemę, darbą ir kapitalą).

Grynosios ūkio pajamos: ŪADT rodiklis, reiškiantis sumą, iš kurios galima atlyginti už pačiam ūkiui priklausančius gamybos veiksnius. Jos apskaičiuojamos iš grynosios ūkio pridėtinės vertės atimant ūkininko sumokėtus atlyginimus, nuomos įmokas ir palūkanas.

Nacionalinės sąskaitos: sąskaitos, kuriose pateikta informacija apie kiekvienos valstybės narės ūkio struktūrą ir ekonominės padėties kaitą.

Nusidėvėjimas: senstančio arba naudojamo turto vertės mažėjimas.

Palydovinės sąskaitos: remiantis nacionalinėmis sąskaitomis rengiamos sąskaitos, kuriose pateikiama papildomos informacijos ir vartojamos konkrečiam ekonomikos (pavyzdžiui, žemės ūkio) sektoriui apibūdinti tinkamos sąvokos.

Rodiklis: matuojamas kintamasis, teikiantis naudingos informacijos, padedančios vertinti, kiek pasiektas tam tikras tikslas.

Standartinė produkcija: pinigine bendrosios ūkių produkcijos supirkimo kainomis vertė. Ši standartinė vertė nustatoma atsižvelgiant į vidutinę situaciją tam tikrame regione.

Stebėjimas: reguliarius intervencijų išteklių, išdirbio ir rezultatų tikrinimas.

Šeimos ūkio pajamos: ŪADT rodiklis, reiškiantis ūkių, kuriuose yra nemokamai dirbančių šeimos narių (t. y. ūkininkas ir jo šeimos nariai), pajamas iš žemės ūkio veiklos.

Tarpiniu vartojimu vadinama gamybos procese suvartotų prekių ir paslaugų vertė (neįskaitant nusidėvėjimo).

Ūkininkas: asmuo, kurio ūkis yra ES teritorijoje, ir kuris vykdo nepriklausomą žemės ūkio veiklą

Ūkininko ūkio pajamos: namų ūkių pajamos iš savarankiškos žemės ūkio veiklos ir iš kitokios ne žemės ūkio veiklos. Žemės ūkio veikla gali būti ir nepagrindinis pajamų šaltinis.

Ūkis: atskirai valdomas subjektas, vykdamas žemės ūkio veiklą ES teritorijoje (tai gali būti pagrindinė arba nepagrindinė jo veikla). Ūkininkas gali turėti kelis ūkius.

Ūkių apskaitos duomenų tinklas (ŪADT): komercinių ūkių pajamų bei verslo veiklos ir bendros žemės ūkio politikos poveikio vertinimo priemonė, sukurta remiantis apskaitos duomenimis, surinktais iš daugiau kaip 80 000 ūkių visose ES valstybėse narėse.

Vertinimas: periodinis duomenų rinkimas ir analizavimas siekiant padaryti išvadas apie intervencijų veiksmingumą ir efektyvumą. Intervencijos vertinamos pagal rezultatus ir poveikį atitinkamos politikos adresatų lygmeniu.

(Viešoji) intervencija: viešojo sektoriaus institucijos įgyvendinamas arba finansuojamas veiksmas, priemonė, programa arba projektas.

Žemės ūkio ekonominės sąskaitos (ŽŪES): pagrindinė šalies žemės ūkio ekonominės padėties analizavimo priemonė. Tai palydovinės sąskaitos, pridedamos prie nacionalinių sąskaitų.

Žemės ūkio gamybos veiksnių pajamos: pajamos, gautos naudojant žemės ūkio gamybos veiksnius (žemę, darbą ir kapitalą). Jos apskaičiuojamos iš žemės ūkio produkcijos bazinėmis kainomis vertės atimant tarpinio vartojimo vertę, pagrindinio kapitalo vartojimo (nusidėvėjimo) vertę bei gamybos mokesčius ir pridėdant (kitų) subsidijų gamybai vertę. Joms paprastai nepriskiriamos pajamos iš kitų (ne žemės ūkio veiklos, atlyginimų, socialinių išmokų, nuosavybės pajamų) šaltinių.

Žemės ūkio verslo pajamos: pajamos, gautos vykdant žemės ūkio veiklą, atskaičius darbuotojų sąnaudas, su kapitalo skolinimusi susijusias sąnaudas ir žemės nuomą. Jos gali būti naudojamos apmokėti ūkiui priklausančius nuosavus gamybos veiksnius (savo darbą, nuosavą kapitalą ir nuosavą žemę).

2003 m. reforma: BŽŪP reforma, per kurią tiesioginė parama atsieta nuo žemės ūkio gamybos ir nustatyta išmokų mokėjimo sąlyga laikytis svarbiausių standartų dėl žemės priežiūros, aplinkos apsaugos, maisto saugos, gyvūnų ir augalų sveikatos ir gyvūnų gerovės (vadinamoji kompleksinė parama).

2013 m. reforma: BŽŪP 2014–2020 m. laikotarpio reforma. Jos tikslas – tolygiau paskirstyti paramos lėšas ir specialiomis „žalinimo išmokomis“ atlyginti ūkininkams už tausaus ūkininkavimo praktiką. Ja taip pat siekiama, kad ES žemės ūkis taptų labiau orientuotas į rinką, kartu suteikiant ūkininkams apsaugos nuo neprognozuojamų išorinių veiksnių garantijų, ir numatoma toliau remti kaimo plėtrą valstybėse narėse.

I
Pagal Sutarties nuostatas ir vykdant bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) 2013 m. reformą itin didelė reikšmė teikiama ūkininkų pajamoms ir gyvenimo lygiui. Beveik trečdalis ES biudžeto tiesiogiai arba netiesiogiai tebeskiriamas ūkininkų pajamoms remti, taip padedant užtikrinti deramą ūkininkų gyvenimo lygį.

II
Pagal naująją BŽŪP stebėjimo ir vertinimo sistemą Komisija privalo vertinti bendrą BŽŪP priemonių poveikį siekiant nustatytų tikslų. Todėl reikia ne tik aiškiai apibrėžti siekiamus tikslus, uždavinius ir rodiklius, bet ir turėti pakankamai kokybiškos statistinės informacijos apie ekonominę žemės ūkio padėtį ir ūkininkų pajamas.

III
Šioje ataskaitoje vertinama, ar Komisijos atliekamas su ūkininkų pajamomis susijusių veiklos rezultatų vertinimas yra gerai suplanuotas ir grindžiamas patikimais duomenimis. Audito Rūmai tikrino, ar Komisija aiškiai nustatė, kokie statistiniai duomenys reikalingi, ar tie duomenys buvo tinkamos kokybės ir ar Komisija apibrėžė reikiamus rodiklius.

IV
Audito Rūmai padarė išvadą, kad su ūkininkų pajamomis susijusiems BŽŪP rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema nėra pakankamai gerai parengta, taip pat yra rimtų trūkumų, susijusių tiek su ūkininkų pajamų analizei naudojamų statistinių duomenų kiekiu, tiek su jų kokybe.

V
Komisija aiškiai nenustatė, kokie statistiniai duomenys reikalingi norint patikimai įvertinti BŽŪP priemonių, skirtų paramos ūkininkų pajamoms remti, veiksmingumą. Nėra reprezentatyvių duomenų apie disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas, kurias žinant būtų lengviau vertinti, kaip pasiektas Sutarties tikslas užtikrinti deramą ūkininkų gyvenimo lygį. Taip pat nėra patikimos sistemos, kad būtų galima lyginti žemės ūkio pajamas su kituose ekonomikos sektoriuose gaunamomis pajamomis ir taip galbūt pagrįsti ES ūkininkų pajamų rėmimą.

VI
Svarbiausios šiuo metu ES lygmeniu turimos ūkininkų pajamų vertinimo priemonės yra žemės ūkio ekonominės sąskaitos (ŽŪES) ir ūkių apskaitos duomenų tinklas (ŪADT). ŽŪES yra svarbiausias Komisijos statistikos šaltinis visuotinai stebint ūkininkų pajamas makroekonominio lygmeniu. Tačiau kol kas išnaudojamos dar ne visos jų galimybės ir iš jų gaunama nepakankamai informacijos apie svarbius veiksnius, turinčius įtakos tiek ūkininkų pajamoms, tiek ekonominei viso žemės ūkio sektoriaus vertei. ŪADT yra svarbi BŽŪP vertinimo priemonė, tačiau turi trūkumų, nes į jį įtraukti tik komerciniai ūkiai, o informacija apie pajamas neišsami.

VII

Komisija ir valstybės narės ne visada užtikrino, kad ūkininkų pajamoms vertinti naudojami duomenys būtų tinkamos kokybės. Tiek ŽŪES, tiek ŪADT atveju Audito Rūmai aptiko Komisijos ir valstybių narių valdymo trūkumų. Be to, ŽŪES kokybės užtikrinimo procedūros nėra visiškai veiksmingos, audito metu nustatyta kai kurių ŪADT kokybės užtikrinimo sistemos trūkumų.

VIII

Kadangi kai kurių BŽŪP priemonių tikslai neaiškiai apibrėžti ir nėra pradinės padėties rodiklių, sunku vertinti, ar konkrečių BŽŪP priemonių, kuriomis siekiama remti ūkininkų pajamas, tikslai pasiekti. Komisija taip pat neapibrėžė tinkamų rodiklių, kad būtų galima efektyviai vertinti veiklos rezultatus. Rodikliai, kuriais Komisija turi pagrįsti savo vertinimą, yra nepakankamai patikimi arba nepakankamai aiškiai susieti su BŽŪP priemonėmis, taigi iš esmės nenau dingi norint parodyti, ar tomis priemonėmis sėkmingai ir efektyviai padėta siekti norimo poveikio ir pavyko sumažinti pajamų nelygybę.

IX

Dėl ūkininkų pajamų statistikos duomenų Audito Rūmai Komisijai rekomenduoja:

- a) sukurti išsamesnę sistemą, kurioje būtų teikiama informacija apie disponuojamąsias pajamas ir ūkininkų pajamas būtų galima palyginti su pajamomis kituose ekonomikos sektoriuose;
- b) toliau tobulinti ŽŪES, kad būtų galima geriau naudotis jų teikiamomis galimybėmis;
- c) užtikrinti, kad ūkininkų pajamų analizė būtų grindžiama rodikliais, atsižvelgiant į esamą žemės ūkio padėtį, ir pakankamai bei nuosekliais duomenimis apie visus BŽŪP priemonių paramos gavėjus. Tai būtų galima padaryti gerinant esamą administracinių duomenų sinergiją ar tobulinant ŪADT ar kitas tinkamas statistines priemones;
- d) gerinti dabartinę valstybių narių nustatytą ŽŪES ir ŪADT statistinių duomenų kokybės užtikrinimo sistemą.

X

Dėl ūkininkų pajamoms remti skirtų BŽŪP priemonių veiksmingumo vertinimo Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai nuo pradžių nustatyti būsimo programavimo laikotarpio atitinkamus veiklos tikslus ir rodiklius, pagal kuriuos būtų galima palyginti BŽŪP priemonių veiksmingumą, atsižvelgiant į savo įvertinimus esamą veiksmingumo rodiklių sistemą papildyti kitais aktualiais ir kokybiškais duomenimis, pagal kuriuos būtų galima vertinti pasiektus rezultatus, ir įvertinti ūkininkų pajamoms remti skirtų priemonių veiksmingumą bei efektyvumą.

Bendri su ūkininkų pajamomis susiję BŽŪP ir jos 2013 m. reformos tikslai

01

Tarp BŽŪP tikslų pagal Sutartį¹ yra ir tikslai didinti žemės ūkio našumą bei „toku būdu užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas“. Vykdamas BŽŪP 2013 m. reformą² dėmesys taip pat sutelktas į žemės ūkio pajamas siekiant perspektyvios maisto gamybos tikslo, taip padedant užtikrinti deramą ūkininkų gyvenimo lygį³.

02

BŽŪP priemonės finansuojamos iš ES biudžeto naudojant Europos žemės ūkio garantijų fondą (EŽŪGF arba vadinamasis I ramstis) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP arba II ramstis). Pagal dabartinę daugiametę finansinę programą nuo 2014 iki 2020 m. iki 277 milijardai eurų (29 % viso ES biudžeto) lėšų per EŽŪGF bus skirta tiesioginėms išmokoms ūkininkams ir paramai rinkoms konkrečiuose žemės ūkio sektoriuose⁴.

Su ūkininkų pajamomis susijusių EŽŪGF finansuojamų priemonių tikslai

03

Vykdamas 2003 m. BŽŪP reformą mažiau dėmesio skirta paramai gamybai (vadinamasis paramos atsiejimas) ir sukurta paramos pajamoms sistema, daugiausia pagrįsta pavienių ūkininkų referenciniu laikotarpiu gautos paramos dydžiu. Vykdamas 2013 m. reformą išmokos dar labiau atsietos nuo ankstesnio jų mokėjimo aplinkybių, laipsniškai pereinant prie vienos išmokų už hektarą visose ES valstybėse narėse. Taip pat pertvarkytos tiesioginės išmokos, nuo 2015 m. skirstomos į bazines išmokas už hektarą visiems ūkininkams, „žalinimo išmokas“, kuriomis ūkininkams atlyginama už konkrečią žemės ūkio praktiką, laikomą naudinga klimatui ir aplinkai, ir išmokas jauniems ūkininkams. Valstybės narės (su tam tikromis išlygomis) turi nemažai laisvės ir gali tiksliau skirti išmokas konkrečioms politikos problemoms spręsti⁵.

- 1 Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) (OL L 326, 2012 10 26, p. 47) 39 straipsnio 1 dalies a ir b punktai. Kiti 39 straipsnyje nustatyti BŽŪP tikslai – c) stabilizuoti rinkas, d) garantuoti pakankamą tiekimą ir e) užtikrinti vartotojams priimtinas tiekiamos produkcijos kainas.
- 2 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėjimo, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 549), 110 straipsnio 2 dalis.
- 3 Taip pat žr. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013 12 20, p. 671), preambulę.
- 4 2013 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa (OL L 347, 2013 12 20, p. 884).
- 5 Valstybių narių pasirinktų galimybių apžvalgą žr. **Įpriede**.

04

Kai kurie politikos elementai, nors ir nėra itin aiškiai nurodyti reglamente⁶, Komisijos manymu, konkrečiai siejasi su parama ūkininkų pajamoms, visų pirma tiesioginėmis išmokomis. Šiomis išmokomis siekiama padėti tęsti ūkininkavimą visoje ES teritorijoje remiant ir stabilizuojant ūkininkų pajamas, taip užtikrinant ilgalaikį ekonominį ūkių gyvybingumą ir didinant jų atsparumą kainų svyravimams. Be to, mokant visas išmokas su sąlyga, kad būtų laikomasi svarbiausių standartų (vadinamoji kompleksinė parama), ir taikant specialų „žalinimo“ komponentą šiomis išmokomis taip pat turėtų būti padedama užtikrinti, kad žemės ūkis teiktų viešųjų gėrybių visuomenei.

05

Tiesioginės išmokos yra finansiniu požiūriu svarbiausia, tačiau ne vienintelė priemonė, turinti įtakos ūkininkų pajamoms. ES lygmeniu kartu su jomis taikomos kaimo plėtros priemonės⁷, kelios rinkos priemonės ir skatinamosios priemonės, skirtos konkrečioms žemės ūkio sektoriams. Komisija per krizę taip pat gali imtis intervencijų konkrečiose rinkose atverdama visuomenei ribotai prieinamų arba privačių intervencinių atsargų sandėlius – tokie veiksmai daro įtaką rinkos kainoms, taigi ir ūkininkų pajamoms.

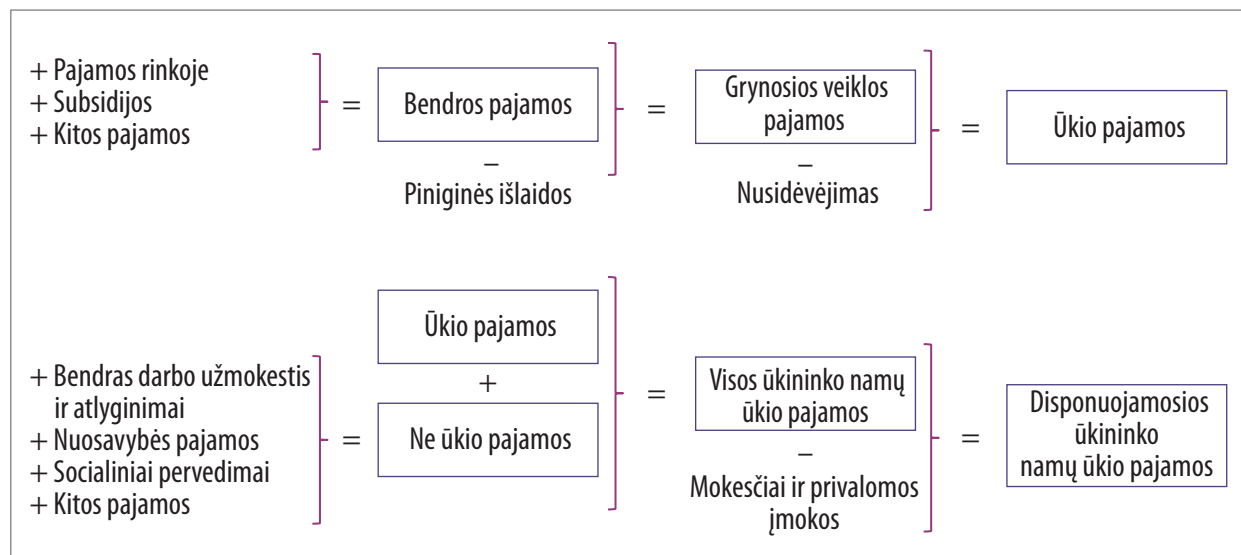
Ūkininkų pajamos, ūkininkų ūkių pajamos ir gyvenimo lygis

06

Šeimos ūkis yra įprasčiausias ūkininkavimo modelis Europos Sąjungoje – dauguma ūkių iki šiol tebevaldomi kaip individualūs ūkiai⁸. Įprastas tokiems ūkiams būdingas bruožas yra tai, kad juose intensyviai naudojama šeimai priklausanti darbo jėga. Tolesnėje **schemoje** parodyta šio tipo ūkininkų ūkio pajamų sandara. ES teisės aktuose niekada nebuvo apibrėžtos „žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės“, „deramo gyvenamo lygio“ ir „pajamų“ sąvokos, kurios vartojamos Sutartyje, tačiau ūkininko ūkio disponuojamosios pajamos yra pagrindinis elementas vertinant gyvenimo lygį⁹.

- 6 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemos ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013 12 20, p. 608).
- 7 Pavyzdžiui, investicinės priemonės ar išmokos ūkininkams už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių.
- 8 Šeimos ūkiu vadinamas bet koks šeimos valdomas ūkis, kuriame 50 % arba daugiau įprastų žemės ūkio darbų nudirba tos šeimos nariai. Eurostato duomenimis, 97 % ES ūkių 2010 m. buvo individualių ūkininkų valdomi ūkiai.
- 9 Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 14/2003 dėl Komisijos atliekamo ūkių pajamų vertinimo pagal EB sutarties 33 straipsnio 1 dalies b punktą (OL C 45, 2004 2 20, p. 1) 64 ir 65 dalis.

Ūkininko ūkio pajamų sudedamosios dalys



Šaltinis: EBPO (2003 m.).

Komisijos duomenų apie žemės ūkio pajamas šaltiniai

07

Komisija turi sukurti reikiamą statistikos sistemą, kad būtų galima vertinti ūkininkų pajamas, o valstybės narės turėtų Komisijai teikti visą informaciją, reikalingą atitinkamoms priemonėms stebėti ir vertinti. Reikiama informacija, kiek tik įmanoma, turėtų būti gaunama remiantis patikimais duomenų šaltiniais¹⁰.

08

Pagrindinis šaltinis, iš kurio Komisija gauna bendruosius duomenis apie žemės ūkiu besiverčiančią bendruomenę, yra **ūkių struktūros tyrimas (ŪST)**¹¹, kurį atliekant renkami duomenys apie žemės ūkio padėtį visoje ES siekiant stebėti Europos ūkių struktūros tendencijas ir pokyčius. Per jį nenumatyta rinkti duomenų apie ūkininkų pajamas iš žemės ūkio ar apie EŽŪGF finansuojamą ES paramą.

10 Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnio 4 dalis.

11 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1166/2008 dėl ūkių struktūros tyrimų bei žemės ūkio gamybos metodų tyrimo, panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 571/88 (OL L 321, 2008 12 1, p. 14). Paskutinis visos ES ŪST, žemės ūkio valdų surašymas, atliktas 2010 m. Kitą atrinktos imties tyrimą planuojama atlikti 2016 m.

09

Komisija ekonominei veiklai, žemės ūkio pajamoms ir kai kuriai su ūkiais susijusiai veiklai stebėti naudoja dvi pagrindines statistikos priemones:

- **žemės ūkio ekonomines sąskaitas (ŽŪES)** – pagrindinę priemonę, skirtą šalies žemės ūkio sektoriaus makroekonominę padėčiai ir žemės ūkio pajamų pokyčiams analizuoti;
- **ūkių apskaitos duomenų tinklą (ŪADT)** – mikroekonominę priemonę, kurios paskirtis yra komercinių ūkių pajamų ir verslo veiklos vertinimas.

10

ŽŪE sąskaitos yra Europos sąskaitų sistemoje (1995 m. ESS) rengiamos palydovinės sąskaitos, kuriose teikiama papildomos informacijos ir vartojamos žemės ūkio sektoriui apibūdinti tinkamos sąvokos¹². Jos rengiamos pagal specialią metodiką ir sudaromos taikant konkrečias taisykles bei metodus¹³. Didesnių valstybių narių ŽŪES skaidomos į regionines sąskaitas. Valstybės narės pačios finansuoja duomenų rinkimą ir bendrinimą nacionaliniu lygmeniu, o nacionaliniams statistikos institutams arba žemės ūkio ministerijoms pavedama rinkti duomenis ir atlikti skaičiavimus nacionalinėse ŽŪES. Komisija (Eurostatas) atsako už metodikos nustatymą ir duomenų bendrinimą ES lygmeniu.

11

ŪADT sukurtas siekiant vertinti pajamas, gaunamas komercinių ūkių kaip verslo subjektų, kurių produkcijos vertė, matuojama standartinė produkcija, viršija tam tikrą lygį, siekiant apimti kuo didesnę valdų, kurioms vadovaujama orientuojantis į rinką, žemės ūkio produkcijos dalį, žemės ūkio paskirties žemę ir žemės ūkio darbo jėgą¹⁴. Tai vienintelis ES lygmeniu suderintas ūkių ekonominių duomenų šaltinis¹⁵, valdomas Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato. Kadangi jis sukurtas remiantis nacionaliniais apskaitos duomenų tinklais, duomenų rinkimą finansuoja valstybės narės, tačiau Komisija moka nustatytą mokesť už kiekvieno ūkio duomenis, gautus iš valstybių narių¹⁶. Šiuo metu nacionalinės ryšių palaikymo agentūros (viešosios arba privačios organizacijos) renka duomenis iš daugiau kaip 80 000 ūkių visose valstybėse narėse. Šiame tyrime dalyvaujama savanoriškai. Gautus duomenis naudoja Komisija ir daug kitų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant valstybes nares.

- 12 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų Bendrijoje (OL L 33, 2004 2 5, p. 1).
- 13 Žemės ūkio pajamų skaičiavimas ŽŪES parodytas **II priede**.
- 14 Pajamų skaičiavimas ŪADT parodytas **III priede**. Ūkis nėra tapatus ūkininko namų ūkiui – gali būti ir taip, kad vienas ūkininkas valdo kelis ūkius.
- 15 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1217/2009, sukuriantis žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklą Europos bendrijoje (OL L 328, 2009 12 15, p. 27).
- 16 Už 2010–2014 ataskaitinius metus Komisijos jau sumokėtų įprastų mokesčių suma siekia 51,4 milijono eurų.

Su žemės ūkio pajamomis susijusių BŽŪP priemonių rezultatų vertinimas

12

Kiekviena BŽŪP priemonė turi būti stebima ir vertinama siekiant gerinti jos kokybę ir parodyti jos rezultatus¹⁷. Vertinant BŽŪP priemonių rezultatus, atsižvelgiant į žemės ūkio pajamas, daugiausia remiamasi ŽŪES ir ŪADT pateikta informacija, taigi ji turi būti pakankama ir geros kokybės.

13

Komisija iki 2018 m. gruodžio 31 d. turi pateikti pirmą ataskaitą dėl stebėjimo ir vertinimo vykdymo, įskaitant pradinius BŽŪP vykdymo 2014–2020 m. rezultatus. Antrą ataskaitą, apimančią BŽŪP veiksmingumo vertinimą, reikės pateikti iki 2021 m. gruodžio 31 d.

14

Įgyvendinant 2013 m. BŽŪP reformą, bendra stebėjimo ir vertinimo sistema (BSVS), jau taikyta EŽŪFKP, taip pat buvo taikoma EŽŪGF finansuojamoms priemonėms¹⁸. Siekdama vykdyti savo įsipareigojimą dėl EŽŪGF finansuojamų priemonių stebėjimo ir vertinimo, Komisija turi nustatyti, kokia informacija yra reikalinga ir parengti daugiamečių vertinimo planą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tokie duomenys būtų geros kokybės ir pateikiami laiku.

15

BSVS grindžiama standartiniais rodikliais, kad būtų galima išsamiai ir reguliariai vertinti priemonių pažangą, veiksmingumą ir efektyvumą siekiant nustatytų tikslų. Komisija sudarė rodiklių rinkinį¹⁹ siekdama apibūdinti BŽŪP priemonių įgyvendinimą (**įgyvendinimo rodikliai**), vertinti pasiektus rezultatus (**rezultatų rodikliai**) ir parodyti jų poveikį siekiant bendrųjų BŽŪP tikslų (**poveikio rodikliai**)²⁰.

- 17 Taip pat žr. Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 68 konstatuojamąją dalį.
- 18 Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnis.
- 19 2014 m. liepos 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 834/2014, kuriuo nustatomos bendros stebėjimo ir vertinimo sistemos taikymo pagal bendrą žemės ūkio politiką taisyklės (OL L 230, 2014 8 1, p. 1).
- 20 Daugiau apie tai žr. **IV priede**.

Ankstesni Audito Rūmų auditai

16

2002 m. Audito Rūmai tikrino, kaip Komisija vertina ūkininkų pajamas²¹. Per šį auditą padaryta išvada, kad ES statistikos priemonės neteikia pakankamai išsamios informacijos apie ūkininkų ūkių disponuojamąsias pajamas ir jomis naudojantis neįmanoma vertinti žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygio.

17

Savo metinėje 2007 m. finansinių metų ataskaitoje Audito Rūmai dėl ūkininkų pajamų vertinimo pažymėjo, kad Komisija ėmėsi kelių ŽŪES ir ŪADT skirtų iniciatyvų²². Vis dėlto Audito Rūmai manė, kad išsamesnės statistikos ir rodiklių būtinai reikia norint atidžiau stebėti BŽŪP, kurios daugiau kaip du trečdaliai biudžeto išteklių skirti pajamoms remti, rezultatus.

21 Specialioji ataskaita Nr. 14/2003.

22 Metinės 2007 finansinių metų ataskaitos 5.66 punktas (OL C 286, 2008 11 10, p. 1).

18

BŽŪP stebėti ir vertinti reikia kokybiškos informacijos apie ekonominę žemės ūkio padėtį ir ūkininkų pajamas. Labiausiai rizikuojama, kad nepavyks gauti patikimos statistinės informacijos ir taikyti reikiamų rodiklių Europos lygmeniu. Kalbant konkrečiau, yra rizika, kad ūkininkų pajamoms vertinti skirti rodikliai ir kriterijai gali būti netinkamai apibrėžti, gali trūkti reikiamų duomenų arba jie gali būti nepakankamai geros kokybės.

19

Šio audito tikslas buvo patikrinti Komisijos priemones, kuriomis ji vertina ūkininkų pajamas, ir kaip ji naudoja su pajamomis susijusius duomenis vertindama BŽŪP priemonių, kuriomis siekiama palaikyti perspektyvią maisto gamybą ir remti ūkininkų pajamas, rezultatus. Šiame kontekste Audito Rūmai patikrino ir bendrus veiksmingumo rodiklius, Komisijos neseniai nustatytus tiesioginėms išmokoms ir kitoms priemonėms, EŽŪGF finansuojamoms siekiant konkrečių BŽŪP tikslų²³. Šiuo auditu nesiekta įvertinti pačios BSVS ar išreikšti bendros nuomonės dėl valstybių narių statistikos sistemų veikimo.

20

Bendrasis atliekant auditą keltas klausimas:

„Ar su ūkininkų pajamomis susijusiems BŽŪP rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?“

Auditu siekta atsakyti ir į šiuos konkretesnius klausimus:

- Ar Komisija aiškiai nustatė, kokie statistiniai duomenys reikalingi BŽŪP priemonių, kuriomis remiamos ūkininkų pajamos, rezultatams veiksmingai vertinti?
- Ar Komisija ir valstybės narės užtikrino, kad vertinant ūkininkų pajamas naudojami duomenys būtų tinkamos kokybės?
- Ar Komisija nustatė tinkamus rodiklius, kad būtų galima veiksmingai vertinti paramos ūkininkų pajamoms BŽŪP priemonių rezultatus?

23 Dėl EŽŪFKP finansuojamų priemonių rezultatų vertinimo žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 12/2013 „Ar Komisija ir valstybės narės gali parodyti, kad yra tinkamai naudojamas kaimo plėtros politikai skirtas ES biudžetas?“ (<http://eca.europa.eu>)

Audito apimtis ir metodas

21

Audito Rūmai nustatė savo audito kriterijus pagal Sutarties nuostatas²⁴ ir galiojančius reglamentus²⁵.

22

Audito vizitai surengti Komisijoje ir šešiose valstybėse narėse²⁶. Šios valstybės narės visos kartu kuria daugiau kaip 50 % Europos žemės ūkio bendrosios pridėtinės vertės, o ūkininkai šiose valstybėse narėse gauna daugiau kaip 50 % žemės ūkiui skirto ES biudžeto lėšų (daugiausia tiesioginėmis išmokomis).

23

Komisijoje Audito Rūmai tikrino, ar jos procedūromis užtikrinama, kad ŽŪES sudarymas ir ŪADT valdymas atitiktų kokybės reikalavimus Europos statistikos plėtojimo, rengimo ir sklaidos sistemoje, kuri nustatyta Eurostato praktikos kodeksu²⁷. Aplankytose valstybėse narėse Audito Rūmai patikrino taikomas ŽŪES ir ŪADT duomenų rinkimo bei kokybės užtikrinimo procedūras. Per šiuos vizitus valstybėse narėse taip pat siekta sužinoti apie gerą ūkininkų pajamų vertinimo patirtį. Audito įrodymai buvo renkami ir tikrinami pagal audito kriterijus per pokalbius ir analizuojant dokumentus bei duomenis. Be to, Audito Rūmai visose 28 valstybėse narėse atliko apklausą apie ŽŪES ir ŪADT įgyvendinimą.

24

Audito Rūmai taip pat atliko Komisijos veiksmingumo valdymo sistemos dokumentų peržiūrą ir analizę skirdami dėmesį su ūkininkų pajamomis susijusiems tikslams ir veiklos rezultatų rodikliams. Šią analizę ir ŪADT sistemos auditą Audito Rūmams atlikti padėjo du nepriklausomi ekspertai.

24 SESV 39 straipsnis.

25 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų Bendrijoje (OL L 33, 2004 2 5, p. 1) ir 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1217/2009, sukuriantis žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklą Europos bendrijoje (OL L 328, 2009 12 15, p. 27), 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinančias Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164), ir Reglamentą (ES) Nr. 1306/2013.

26 Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose, Lenkijoje ir Rumunijoje.

27 Žr. **V priedą**.

Komisija dar nenustatė išsamių duomenų su ūkininkų pajamomis susijusių BŽUP priemonių rezultatams vertinti

25

Siekdami atsakyti į klausimą, ar Komisija yra aiškiai nustačiusi reikiamus statistinius duomenis, Audito Rūmai atsižvelgė į tai, ar gaunama informacijos apie visus svarbius ūkininkų pajamų aspektus, ar ŽŪES pateikiama pakankamai makroekonominė duomenų apie ūkininkų pajamas ir ar į ŪADT įtraukta pakankamai pavienių ūkininkų pajamų duomenų.

Komisija vis dar neturi informacijos apie ūkininkų pajamas ES lygmeniu

Nėra reprezentatyvių duomenų apie disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas

26

Į disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas įskaitomos pajamos, gautos pardavus žemės ūkio produktus, subsidijos, kitos (ūkiu susijusios) pajamos²⁸ ir kitos pajamos²⁹. Disponuojamosios pajamos yra pagrindinis elementas, vertinant deramą ūkininkų gyvenimo lygį, kuris yra vienas pagrindinių tikslų pagal Sutartį.

27

ES lygmeniu nėra sukurtos statistikos sistemos, kurioje būtų teikiama informacija apie disponuojamąsias ūkininkų ir jų ūkių pajamas. Taip yra nepaisant fakto, kad iš turimos informacijos aiškėja didėjanti su žemės ūkio veikla nesusijusių pajamų svarba. Komisija atliko dvi tokių duomenų rinkimo galimybių studijas³⁰, kurias įvertinti buvo numatyta 2008–2012 m. Komisijos statistikos programoje³¹. Vis dėlto Komisija dar neatliko šio vertinimo ir daugiau nieko nedarė, kad pagerintų savo žinias apie disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas.

28

Bendrų duomenų apie visų, tarp jų ir ūkininkų, namų ūkių disponuojamąsias pajamas ir gyvenimo sąlygas galima gauti iš ES pajamų ir gyvenimo sąlygų statistikos (ES SPGS)³². Vis dėlto šis tyrimas apskritai apėmė per mažai ūkininkų ūkių, kad būtų galima daryti patikimas išvadas apie ūkininkų pajamas ir gyvenimo sąlygas.

28 Pajamos iš kitos pelningos veiklos, kuriai naudojami ūkio išteklių.

29 Pajamos iš kitų šaltinių, kaip antai kitos ūkininko arba jo šeimos narių veiklos užmokestis.

30 „Statistics Sweden“, *Feasibility study on collection of off-farm income data and data on other income*, 2006 m.; „AgraCeas“, *Feasibility study on the implementation of income of agricultural households sector (IAHS) statistics*, 2007 m.

31 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1578/2007/EB dėl 2008–2012 m. Bendrijos statistikos programos (OL L 344, 2007 12 28, p. 15).

32 2003 m. birželio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1177/2003 dėl Bendrijos statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES-SPGS) (OL L 165, 2003 7 3, p. 1).

29

Be to, ūkininkų ūkių pajamų duomenys atskirai renkami tik dešimtyje valstybių narių. Tokia informacija šiose valstybėse narėse taip pat renkama labai įvairiais metodais ir gaunami nevienodai išsamūs duomenys (žr. **1 langelį**). Dėl tokios taikomų metodų įvairovės galima daryti tik ribotas išvadas apie ūkininkų pajamas ir gyvenimo lygį.

1 langelis

Atskirų valstybių narių rengiama ūkininkų ūkių pajamų statistika

Duomenys apie ūkininkų ūkių pajamas šiuo metu renkami Bulgarijoje, Danijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Lenkijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje). Tačiau nėra visuotinai sutarta, kaip reikėtų apibrėžti sąvoką „ūkininkų ūkiai“, skiriasi ir taikomos metodikos. Nyderlanduose turima informacijos apie daugiau kaip pusės ūkių, atrinktų į ŪADT imtį (2013 m.), namų ūkio pajamas. Prancūzijos valdžios institucijos apskaičiuoja ūkininkų ūkių pajamas naudojamos ŪADT duomenis kartu su mokesčių registru informacija. Lenkijoje naudojamos ES SPGS tyrimu ir ŪADT dalyvaujančių respondentų prašoma savanoriškai pateikti papildomos informacijos apie savo namų ūkio pajamas. Bulgarijoje, Ispanijoje ir Suomijoje naudojamos tik ES SPGS tyrimu, į kurį įtraukiama palyginti nedaug ūkininkų ūkių.

Nėra tinkamos atskaitos sistemos, kad ūkininkų pajamas būtų galima palyginti su pajamomis kituose ekonomikos sektoriuose

30

Ūkininkų pajamas svarbu palyginti su pajamomis kituose ekonomikos sektoriuose arba su kai kurių kitų socialinių ir ekonominių grupių, kurias galima lyginti su ūkininkais, pajamomis siekiant nustatyti, kiek jų padėtis gali būti nepalanki ir kodėl ES parama pajamoms yra reikalinga arba svarbi ūkių gyvybingumui.

31

Pasak Komisijos, turimais statistiniais duomenimis, ūkininkų pajamos tebėra kur kas mažesnės negu vidutinės pajamos visos ekonomikos mastu³³. Tačiau ši išvada padaryta lyginant pajamas, kurios apskaičiuojamos remiantis skirtingais pagrindais, todėl jas sunku palyginti³⁴. Šie palyginimai turi būti interpretuojami atsargiai, siekiant išvengti netinkamų išvadų apie tai, ar ūkininkų pajamos yra mažesnės ir jei taip, tai kiek mažesnės negu pajamos kituose ekonomikos sektoriuose, rizikos.

33 SEC(2011) 1153 final, 2011 m. spalio 20 d. Komisijos poveikio vertinimas, bendra žemės ūkio politika iki 2020 m., p. 18. Pasak Komisijos, žemės ūkio sektoriaus pajamų dydis vis dar nesiekia 50 % vidutinio darbo užmokesčio dydžio visos ekonomikos mastu.

34 Metinėse savo veiklos ataskaitose Komisija lygina žemės ūkio gamybos veiksmų pajamas, tenkančias žemės ūkio darbo vienetui, su ES bendruoju vidaus produktu vienam gyventojui. Kitas Komisijos naudojamas palyginimas yra žemės ūkio verslo pajamų, tenkančių vienam be darbo užmokesčio dirbančiam darbininkui, su bendru darbo užmokesčiu etato ekvivalentui visos ekonomikos mastu.

32

Labai skiriasi ūkių dydis ir ūkininkų bendruomenės pajamų lygis, pačių ūkių taip pat esama labai įvairių. Vidurkiai, kuriuos Komisija naudoja lygindama pajamas pagal ūkio dydį, tipą ir regioną ŪAD ne visuomet atspindi, kiek kai kurių ūkininkų grupių padėtis nepalankesnė negu kitų. Taigi, šiais vidurkiais negalima remtis nustatant, ar BŽŪP priemonėmis, kuriomis remiamos ūkininkų pajamos, padedama mažinti pajamų nelygybę.

ŽŪES yra svarbi žemės ūkio ekonominės padėties stebėjimo priemonė, tačiau jos iš esmės ne visiškai tinka BŽŪP priemonėms vertinti

Komisija toliau netobulina ŽŪES, kad galėtų geriau naudotis jų teikiamomis galimybėmis

33

Komisija vis dar nesuderino ŽŪES su naujaisiais nacionalinių sąskaitų standartais³⁵ ir neišnaudoja visų ŽŪES galimybių toliau jas tobulindama taip, kad jose būtų teikiama informacija apie importo reikšmę, žemės ūkio produktų paklausos (šalyje arba užsienyje) pokyčius, tiekimą maisto pramonei, galutinį vartojimą namų ūkiuose, specialų žemės ūkiui skirtą režimą mokesčių sistemose arba jo produkcijos naudojimą ne maistui, o, pavyzdžiui, bioenergijos gamybai. O juk visi šie elementai yra svarbūs veiksniai, nuo kurių priklauso ūkininkų pajamos.

34

ŽŪES nepritaikytos tam, kad padėtų analizuoti konkrečių sektorių priklausomybę nuo subsidijų ir jų svarbą perspektyviam ūkininkavimui regionuose, konkrečių rūšių produkcijai arba atskiroms socialinėms ir ekonominėms ūkininkų grupėms. Subsidijų reikšmė jose parodoma tik kaip suvestinis rodiklis, į kurį įeina tiek ES, tiek valstybių parama ūkininkams. Dėl to apribojama ŽŪES nauda analizuojant, kiek veiksmingos ir efektyvios su ūkininkų pajamomis susijusios BŽŪP priemonės.

35 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (2010 m. ESS) (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).

35

Informaciją apie žemės ir jos nuomos kainas svarbu žinoti ne tik apskaičiuojant ūkininkų pajamas, bet ir vertinant BŽŪP priemonių poveikį, nes žemė yra svarbiausias žemės ūkio gamybos veiksnys. Be to, tiesioginės išmokos daugiausia yra susietos su žemės ūkio paskirties žeme ir tai gali turėti įtakos žemės kainoms, taigi ir paramos efektyvumui bei veiksmingumui³⁶. ES teisės aktuose iki šiol nėra teisinio pagrindo, kuriuo būtų užtikrinamas reguliarus panašios kokybės duomenų apie žemės ir jos nuomos kainas rinkimas visose valstybėse narėse. Nepaisant tam tikrų Eurostato pastangų rinkti tinkamus duomenis, turimi duomenys yra neišsamūs ir surinkti ne pagal bendrą metodiką. Tai paveikė ir ŽŪES pateikiamų duomenų tikslumą³⁷.

36

ŽŪES pateikiami bendri kiekvienos valstybės narės, o ne atskirų jos regionų pajamų rezultatai. Papildomus regionų pajamų duomenis valstybės narės teikia tik savo iniciatyva, tačiau tokių duomenų turima ne apie visus atitinkamus valstybių narių regionus, o kai duomenų yra, jie pateikiami gana pavėluotai – tik po dvejų metų. Taip gauti rezultatai yra mažiau naudingi vertinant žemės ūkio pajamų padėtį regionuose.

37

ŽŪES skirtos iš esmės tam, kad būtų makroekonominio lygmeniu vertinami ekonominės veiklos rezultatai ir ekonomikos augimas dėl rinkos veiklos bei jų pokyčiai laikui bėgant. Jose neatsižvelgiama į viešąsias gėrybes, kurias ūkininkai teikia visuomenei. Tokių viešųjų gėrybių teikimas yra svarbus konkretus tikslas pagal tokias priemones kaip „žalinimo išmokos“, kurios sudaro 30 % ES tiesioginių išmokų. Taip akcentuojamas įvairiapusis žemės ūkio vaidmuo ir kartu papildomos ūkininkų pajamos. Vis dėlto žemės ūkio kuriamų viešųjų gėrybių gausa ir tai, kaip jas vertina visuomenė, gali reikšmingai skirtis įvairiuose regionuose ir valstybėse narėse. Komisija iki šiol dar nesvarstė galimybės toliau tobulinti ŽŪES ir nesukūrė jokios kitos priemonės viso žemės ūkio sektoriaus sukurtų viešųjų gėrybių ekonominei vertei matuoti.

36 Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 5/2011 „Bendrosios išmokos schema (BIS): klausimai, kurie turi būti išspręsti siekiant pagerinti patikimą jos finansų valdymą“ 97 dalį ir Specialiosios ataskaitos Nr. 16/2012 „Bendrosios išmokos už plotą schemos, kaip pereinamosios sistemos, skirtos teikti paramą ūkininkams naujose valstybėse narėse, veiksmingumas“ 74 dalį (<http://eca.europa.eu>).

37 Žr. 56 dalį.

Komisija gali patobulinti kai kurios ŽŪES informacijos naudojimą

38

ŽŪES pritaikytos teikti informaciją apie pajamų pokyčius viso žemės ūkio sektoriaus mastu, o ne apie absoliučius pajamų dydžius, individualių ūkių ar žemės ūkyje dirbančių žmonių namų ūkių pajamas. Taigi jos neskirtos tam, kad jomis remiantis būtų galima daryti išsamias išvadas mikroekonominio lygmeniu, pavyzdžiui, apie individualių ūkių ekonominę gyvybingumą ir ūkininkų ūkių gyvenimo lygį. Nepaisant to, Komisija savo metinėse veiklos ataskaitose ir metinėse statistinės bei ekonominės informacijos ataskaitose naudoja ŽŪES informaciją mikroekonominio lygmeniu, lygindama žemės ūkio gamybos veiksnių pajamas, tenkančias vienam darbuotojui³⁸, absoliučiomis vertėmis kaip pagrindinį veiksmingumo rodiklį. Tačiau ŽŪES nėra būtina skirtos tam, kad jose būtų teikiami duomenys apie absoliučius pajamų dydžius arba pavienių ūkininkų pajamų dydžius.

39

„Žemės ūkio verslo pajamų“³⁹ rodiklį Komisija naudoja kaip netiesioginį „šeimos ūkio pajamų“ rodiklį⁴⁰ ir laiko jį ūkininkų gyvenimo lygiui artimiausiu rodikliu. Tačiau ši prielaida nebeatitinka tikrosios ES žemės ūkio padėties, nes ūkininkų bendruomenės valstybėse narėse yra labai nevienalytės ir jose dalyvauja jau nebe tik individualūs („šeimų“) ūkiai, valdomi vieno savininko, kuriam niekas nemoka atlygio už darbą, bet ir nemaža dalis juridinių asmenų arba kolektyvinių ūkių, kuriuose beveik be išimčių naudojamas vien mokamas darbas⁴¹. Pastarieji ūkiai dažnai yra įprastos bendrovės (pavyzdžiui, investuotojai, intensyviai ūkininkavimui perkantys didelius žemės plotus), kaip ir kituose ekonomikos sektoriuose. Todėl ŽŪES pateiktų pajamų rezultatų negalima aiškiai priskirti „šeimų ūkiams“ ir negalima laikyti netiesioginiu pavienių ūkininkų pajamų ar gyvenimo lygio rodikliu. Kadangi individualių ūkių dalis įvairiose valstybėse narėse taip pat yra labai nevienodo dydžio, ŽŪES pateiktų pajamų rezultatų netinka lyginti tarp valstybių narių⁴².

- 38 Žemės ūkio gamybos veiksnių gautos pajamos – ūkininkaujant gautos pajamos, kurios naudojamos atlyginant už skolintus arba išsinuotomus gamybos veiksnius (kapitalą, darbuotojų atlyginimus ir žemės nuomos įmokas) ir nuosavus gamybos veiksnius (savo darbą, kapitalą ir žemę).
- 39 Tai atlygis už ūkininko atliktą darbą pridėjus pajamas, likusias atskaičius atlyginamo darbo sąnaudas; iš jo gaunama informacijos apie savarankiškų ūkių įmonių gaunamų žemės ūkio pajamų kaitos tendencijas.
- 40 *Žr. III priedą.*
- 41 2010 m. ŪST duomenimis, juridiniai subjektai dirbo 27 % ES žemės ūkio paskirties žemės. Ši dalis labai padidėjo po 2004 ir 2007 m. ES plėtros.
- 42 Taip pat žr. Reglamento (EB) Nr. 138/2004 I priedo 5.12 punktą.

ŪADT yra patikimas informacijos apie komercinių ūkių pajamas ir verslą šaltinis, tačiau jis turi trūkumų

40

ŪADT siekiama rinkti reprezentatyvius komercinių ūkių⁴³ apskaitos duomenis. Iš jo galima gauti svarbios ir naudingos informacijos apie ūkių verslo rezultatus kiekviename žemės ūkio sektoriuje ir pagal ūkinių vienetų dydžio kategorijas. Todėl jis yra pagrindinis informacijos šaltinis vertinant BŽŪP priemonių rezultatus⁴⁴.

41

Po to, kai Audito Rūmai paskelbė Specialiąją ataskaitą Nr. 14/2003, Komisija bendradarbiaudama su valstybių narių ryšių palaikymo agentūromis tobulina ŪADT metodiką siekdama atsižvelgti į žemės ūkio sektoriaus raidą. Ji taip pat ėmėsi priemonių, kad ŪADT rezultatai labiau atitiktų tarptautinius apskaitos ir finansinių ataskaitų standartus.

Nustatant pajamų rodiklius nevisiškai atsižvelgiama į ūkių raidą žemės ūkio sektoriuje

42

Pagrindinis ŪADT naudojamas pajamų rodiklis yra **grynoji ūkio pridėtinė vertė**. Jis naudingas lyginant ūkių pajamas nepriklausomai nuo jų organizacinės formos. Kadangi pagal jį neatsižvelgiama į išorinių gamybos veiksnių sąnaudas (pavyzdžiui, žemės nuomos įmokas ar bankų palūkanas), kurių gali patirti ūkininkai, jis negali teikti pakankamai informacijos apie ūkininkų faktines žemės ūkio pajamas arba apie ūkių pelningumą.

43

ŪADT iš pradžių buvo sukurtas siekiant teikti informaciją apie „šeimų ūkius“ ir svarbus jame naudojamas rodiklis yra **grynosios ūkio pajamos šeimos darbo vienetui** tuose ūkiuose, kuriuose naudojamas pačių ūkininkų ir jų šeimų darbas ir kapitalas. Jis apskaičiuojamas tik tų ūkių, kuriuose užregistruota neapmokamos šeimos darbo jėgos. Tačiau pavieniams savininkams arba ūkininkų grupėms priklausančios įmonės, kurios įsteigtos mokesčių tikslais ir kurios šeimų ūkiams tapačios viskuo, išskyrus teisinį statusą, skaičiuojant šį rodiklį neįtraukiamos, nes jose nėra neapmokamo darbo. Vis dėlto tokių subjektų gausu daugelyje valstybių narių, ypač Vokietijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje, ir jų neįtraukus gali būti iškreipti rezultatai⁴⁵.

- 43 Ūkiai, kurie viršija minimalų ekonominį dydį.
- 44 Komisijos atliktas tiesioginės paramos poveikio pajamoms vertinimas ir „BŽŪP iki 2020 m.“ poveikio vertinimas (abu vertinimus Komisija atliko 2011 m.) iš esmės pagrįsti ŪADT duomenimis.
- 45 Ispanijoje daugiau kaip 30% žemės ūkio paskirties žemės dirba juridiniai asmenys, daugelis jų įsteigti mokesčių tikslais. Prancūzijoje juridiniai asmenys ir kolektyviniai ūkiai dirba 58%, o Vokietijoje – daugiau kaip trečdaliį žemės ūkio paskirties žemės.

44

Taip pat nėra atskiro pajamų rodiklio, skirto ūkiams, kurių organizacija tokia kaip įprastų bendrovių, nors tokie juridiniai asmenys atlieka svarbų vaidmenį daugelio valstybių narių žemės ūkio sektoriuje.

Informacija apie kitas su ūkiu susijusias ūkininkų pajamas nėra išsami

45

Įplaukos iš finansinių investicijų, kapitalo pervedimai ir palankus apmokestinimo poveikis žemės ūkio pajamoms gali reikšmingai paveikti ūkio pajamas, finansinę padėtį ir gebėjimą reaguoti į rinkos jėgas. Tačiau pagal dabartinę ŪADT metodiką į tokį poveikį neatsižvelgiama.

46

Daugelis ūkininkų savo ūkių išteklius naudoja vykdydami ir kitokią (ne pirminės žemės ūkio gamybos) pelningą veiklą arba kitaip įvairindami savo verslo veiklą, kad gautų daugiau pajamų. Tokios su ūkiu susijusios veiklos pavyzdžiai – maisto produktų perdirbimas ūkiuose, tiesioginė prekyba produktais, paslaugų teikimas naudojant žemės ūkio įrangą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba arba kaimo turizmas. Tokia veikla teikia papildomų pajamų, mažėja pajamų nepastovumas, ūkininkai yra mažiau priklausomi nuo subsidijų.

Atsinaujinančiųjų išteklių energija ūkininkams gali tapti papildomu pajamų šaltiniu



© Europos Sąjunga. Šaltinis: EK Garso ir vaizdo tarnyba.
L. Chamussy nuotrauka.

47

Detalesnė informacija apie kitas su ūkiu susijusias pajamas renkama tik nuo 2014 m.⁴⁶ Tačiau ši informacija įtraukiama tik tada, kai tokios pajamos ir sąnaudos ūkių apskaitos įrašuose yra neatskiriamos nuo žemės ūkio veiklos. Informacija lieka neišsami, nes kitais atvejais ji neįtraukiama, pavyzdžiui, kai tokia veikla valdoma atskiruose ūkininkui priklausančio verslo padaliniuose. Be to, taip surinkti duomenys nėra reprezentatyvūs, nes tokių ūkių šiuo metu per mažai įtraukta į ŪADT imtį, o dėl apskaitos skirtumų duomenų neįmanoma palyginti tarp valstybių narių (žr. **2 langelį**). Todėl nepakankamai aiškiai žinoma faktinė su ūkiu susijusios ūkininkų verslo veiklos padėtis ir papildomų pajamų šaltinių reikšmė stabilizuojant bendras jų pajamas.

46 2012 m. balandžio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 385/2012 dėl ūkių pelno ataskaitų panaudojimo siekiant nustatyti žemės ūkio valdų pajamas ir išnagrinėti tokių valdų ūkinę veiklą (OL L 127, 2012 5 15, p. 1).

2 langelis

Nenuoseklus kitų su ūkiu susijusių ūkininkų pajamų vertinimas

2010 m. ŪST duomenimis, daugiau kaip 30 % ūkių Vokietijoje yra deklaravę ir kitokio, ne tik žemės ūkio, verslo veiklą. Tačiau pagrindinis kriterijus, pagal kurį pajamos klasifikuojamos ŪADT, yra nacionalinės mokesčių teisės normos, pagal kurias ne iš pirminės žemės ūkio gamybos gautos veiklos pajamos žemės ūkio pajamomis laikomos tik iki tam tikrų griežtų ribų. Jei šios ribos peržengiamos, tokios pajamos neįtraukiamos į ŪADT. Daugelyje ūkių eksploatuojami biodujų gamybos įrenginiai ir gaminama bei nacionaliniams elektros tinklams parduodama elektros energija. Kadangi šios pajamos klasifikuojamos kaip „ne žemės ūkio“ pajamos, jos nelaikomos tiesiogiai susijusiomis su ūkiu ir neįeina į ŪADT rezultatus.

Prancūzijoje kitokios su ūkiu susijusios pelningos veiklos, kaip antai žemės ūkio produktų perdirbimo, žemės ūkio paslaugų, žemės ar pastatų nuomos (įskaitant nuomos pajamas už įrengtas vėjo jėgaines arba saulės baterijų plokštes ir parduodamą elektros energiją), pajamos įtraukiamos tik tada, kai tokia veikla vykdoma tame pačiame ūkyje, ir tik iki tam tikro tokių pajamų dydžio ribos⁴⁷. Kitaip jos neįtraukiamos į ŪADT. Abiem atvejais ŪADT tik iš dalies parodomas faktinis pajamų įvairinimo lygis.

Nyderlanduose nustatyta gera praktika, kai renkant duomenis apie kitokią pelningą veiklą galima geriau įvertinti ūkininkų pajamų padėtį. Pagal Nyderlandų 2012 m. ŪADT rezultatus tie ūkiai, kurie kartu su pirmine žemės ūkio gamyba užsiėmė ir kitokia pelninga veikla, iš šios veiklos gavo vidutiniškai 51 000 eurų pajamų.

47 Paprastai 30 % metinės ūkio apyvartos arba 50 000 eurų (mažesnė iš šių sumų).

ŪADT nėra sukurta aprėpti BŽŪP paramos gavėjus

48

Tyrimu, kuriuo remiantis sudaromas ŪADT, siekiama aprėpti kuo didesnę šių ūkių žemės ūkio produkcijos, žemės ūkio paskirties žemės plotų ir ūkyje naudojamų darbo jėgos dalį. Šiuo tikslu visi ūkiai klasifikuojami remiantis standartizuota produkcijos verte, kuri apskritai atitinka jų žemės ūkio produkcijos vertę. Tačiau minimalus standartinės produkcijos dydis skiriasi įvairiose valstybėse narėse, kaip ir visos ūkininkų bendruomenės bei ES paramos gavėjų aprėptis (žr. **lentelę**).

49

Toks taikomas principas yra pagrįstas iš valstybių narių perspektyvos, tačiau kadangi ekonominis ūkių dydis labai nevienodas visoje ES, tai riboja galimybę ŪADT lyginti pajamas tarp valstybių narių. Pavyzdžiui, su Ispanijos ūkiu, kurio standartinės produkcijos vertė 10 000 eurų per metus, tinkamą palyginti duomenų nėra Vokietijoje, Prancūzijoje ar Nyderlanduose, nes tokie ūkiai šiose šalyse neįtraukiami į tyrimą. Todėl suderinta informacija ES lygmeniu turima tik apie tuos ūkius, kurių standartinė produkcija per metus viršija 25 000 eurų ribą⁴⁸. Taigi, lyginant vidutines pajamas vienam darbuotojui visuose į ŪADT įtrauktuose ūkiuose galima klaidingai išaiškinti ūkininkų pajamų padėtį įvairiose valstybėse narėse.

50

ŪADT sukurtas siekiant stebėti ūkių pajamas ir verslo veiklą, tačiau atrenkant į jį ūkius neatsižvelgiama į tai, ar jie yra ES paramos gavėjai. Dėl to gali nebūti pakankamai reprezentatyvios informacijos apie konkrečių ES paramos priemonių poveikį ir apie konkrečių grupių, tokių kaip jaunieji ūkininkai, pajamas⁴⁹. Be to, tiesioginės išmokos mokamos ne tik komercinius ūkius turintiems ūkininkams, bet ir nemažam skaičiui ne visą savo darbo laiką ūkiui skiriančių arba natūrinį ūkį turinčių ūkininkų, kurie į ŪADT neįtraukiami. Komisija turi nedaug žinių apie pajamas ir gamybos veiklą tokiuose smulkesniuose ūkiuose, kurie sudaro nuo 12 % ES tiesioginių išmokų gavėjų Bulgarijoje iki 79 % Slovakijoje⁵⁰, ir tai riboja išvadas, kurias iš ŪADT rezultatų galima padaryti apie bendrąjį paramos priemonių poveikį įvairių kategorijų ūkiams⁵¹.

- 48 Tokia riba šiuo metu taikoma Vokietijoje, Prancūzijoje (žemyninėje šalies dalyje), Liuksemburge, Nyderlanduose, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje, Škotijoje ir Velse).
- 49 Taip pat ir EŽŪFKP finansuojamų priemonių atveju. Audito Rūmų tyrimo duomenimis, Danija, Vokietija, Lietuva ir Nyderlandai jau konkrečiai įtraukė ekologinius ūkius. Vokietijoje, Vengrijoje ir Lietuvoje taip pat konkrečiai skiriama dėmesio juridiniams asmenims, kurie patys gamina reikšmingą savo žemės ūkio produkcijos dalį. Austrijoje konkrečiai atrenkami kalnų ūkiai. Italijoje ŪADT imties aprėptis labai išplėsta siekiant gauti tikslesnių duomenų apie kaimo plėtros priemonių poveikį.
- 50 Žr. **lentelę**.
- 51 Čekijoje, Danijoje, Vokietijoje ir Graikijoje tiesioginių išmokų gavėjų buvo dar daugiau negu ūkių, tirtų per ŪST, nes dėl nustatytų įtraukimo į ŪST ribų į jį paprastai nepatenka mažesni ūkiai, kurių produkcijos visai nėra arba yra labai nedaug. Todėl nėra duomenų ne tik apie nemažą paramos gavėjų, gaunančių išmokas iš ES biudžeto, skaičiaus pajamas, bet ir atitinkamų struktūrinių duomenų.

Ūkininkų bendruomenės ir BŽŪP paramos gavėjų aprėptis ŪADT

Valstybė narė	Ūkiai 2010 m. ŪST duomenimis	Nacionalinė įtraukimo į ŪADT riba (standartinė produkcija, EUR)	Kiek proc. ŪST ūkių atitinka į ŪADT įtraukti ūkiai	Kiek proc. BŽŪP gavėjų neįtraukta į ŪADT
Belgija	42 850	25 000	72 %	30 %
Bulgarija	370 500	2 000	31 %	12 %
Čekija	22 870	8 000	65 %	39 %
Danija	42 120	15 000	68 %	51 %
Vokietija	299 150	25 000	65 %	47 %
Airija	139 900	8 000	74 %	36 %
Graikija	723 010	4 000	44 %	nėra informacijos
Ispanija	989 810	4 000	53 %	61 %
Estija	19 620	4 000	41 %	55 %
Prancūzija	516 110	25 000 ¹ 15 000 ²	57 %	28 %
Italija	1 620 900	8 000	49 %	38 %
Kipras	38 860	4 000	26 %	nėra informacijos
Latvija	83 400	4 000	26 %	67 %
Lietuva	199 930	4 000	27 %	69 %
Liuksemburgas	2 210	25 000	73 %	20 %
Vengrija	576 840	4 000	18 %	45 %
Malta	12 540	4 000	24 %	37 %
Nyderlandai	72 320	25 000	71 %	25 %
Austrija	150 160	8 000	62 %	26 %
Lenkija	1 506 620	4 000	48 %	50 %
Portugalija	305 260	4 000	36 %	53 %
Rumunija	3 859 030	2 000	27 %	nėra informacijos
Slovėnija	74 640	4 000	54 %	33 %
Slovakija	24 460	25 000	18 %	79 %
Suomija	63 880	8 000	61 %	38 %
Švedija	71 100	15 000	39 %	57 %
Jungtinė Karalystė	186 650	25 000 ³ 15 000 ⁴	50 %	50 %
ES 27	12 014 740			

1 Prancūzijos žemyninė dalis

2 Gvadelupa, Martinika ir Reunjonas

3 Išskyrus Šiaurės Airiją

4 Šiaurės Airija

Šaltinis: Audito Rūmai, pagal Komisijos ir tyrimų duomenis.

51

Be to, per ŪST netiriama informacija apie ES paramą iš EŽŪGF ir tik keliose valstybėse narėse naudojami unikalūs ūkių atpažinties numeriai, pagal kuriuos būtų įmanoma susieti ŪST ir ŪADT duomenis su administraciniais duomenimis, pavyzdžiui, gautais iš paramos išmokų ir dirbamos žemės plotų susieto administravimo bei kontrolės sistemos. Naudojantis tokia sąsaja informaciją apie ES paramą pajamoms būtų galima sujungti su duomenimis apie žemės ūkio struktūras ir žemės naudojimą. Tai taip pat padėtų geriau suprasti veiksnius, nuo kurių priklauso ūkininkų pajamos, ir kartu sumažinti respondentų administracinę naštą.

Komisija ir valstybės narės ne visada užtikrina, kad turimi duomenys apie ūkininkų pajamas būtų tinkamos kokybės

52

Sutartyje nustatyti pagrindiniai Europos statistikos principai – ji turėtų būti nešališka, patikima, objektyvi, mokslškai nepriklausoma, išlaidų požiūriu efektyvi ir konfidenciali⁵². Šie principai išsamiau išdėstyti Europos statistikos praktikos kodekse, kurio laikosi tiek valstybės narės, tiek Komisija. Jo įgyvendinimą palengvina kokybės užtikrinimo sistema. Vis dėlto nei laikytis šio praktikos kodekso, nei taikyti kokybės užtikrinimo sistemos neprivaloma. Konkretūs taikomi rengiamos statistinės informacijos kokybės kriterijai išdėstyti **V priede**.

53

Siekdami įvertinti, ar duomenys apie ūkininkų pajamas yra patikimi, Audito Rūmai tikrina esamą tvarką, kuria užtikrinama, *inter alia*, ŽŪES ir ŪADT statistinių duomenų kokybė, kaip nustatyta Europos statistikos praktikos kodekse.

52 SESV 338 straipsnio 2 dalis.

Komisija nepakankamai gerai tvarko ŽŪES...

Komisija neturėjo pakankamai naujausios informacijos apie metodiką ir duomenų šaltinius, valstybių narių naudojamus sudarant ŽŪES

54

Valstybių narių Komisijai pateikta informacija apie ŽŪES metodiką ir duomenų šaltinius (vadinamieji inventoriai) yra labai nevienodo išsamumo ir kokybės ir nuo 2006 m. neatnaujinta, o trys valstybės narės tokių inventorių visai nepateikė. Vissose šešiose valstybėse narėse, kuriose lankėsi auditoriai, su svarbiais elementais siejamos procedūros ir duomenų šaltiniai buvo labai skirtingi ir nebeatitiko aprašymo inventoriuose. Todėl Komisija negali patikrinti, ar valstybių narių pateikta informacija yra pakankamai suderinta ir palyginama, taigi jai sunkiau teikti rekomendacijas ir rengti gaires, kaip gerinti bendrą statistikos informacijos kokybę.

55

Pagal pagrindinius ŽŪES rodiklius žemės ūkio pajamos lyginamos žemės ūkyje dirbančių asmenų darbo sąnaudų (išreikštų žemės ūkio darbo vienetais) lygmeniu⁵³. Bet koks darbo sąnaudų skaičiavimo tvarkos keitimas arba netikslumas daro įtaką pajamoms, tenkančioms vienam dirbančiam asmeniui, taigi gali reikšmingai paveikti pajamų rezultatus ir jų aiškinimą. Eurostatas turėjo nepakankamai naujausios informacijos apie valstybių narių taikomas metodikas ir tai jam trukdė vertinti gautos informacijos tikslumą bei palyginamumą. Be to, valstybėse narėse nustatytos darbo trukmės valandomis skirtumai – nuo 1 600 darbo valandų per metus Prancūzijoje iki 2 120 valandų Lenkijoje – taip pat pakenkė rezultatų palyginamumui.

53 Apskaičiuojama dalijant bendras pajamas iš viso asmenų, kurie dirba žemės ūkyje kaip darbo užmokestį gaunantys darbuotojai arba savarankiški ūkininkai, skaičiaus.

Duomenų apie žemės ūkio pajamas pranešimas Eurostatui turėjo trūkumų...

56

Audito Rūmai aptiko įvairių atvejų, kai ŽŪES atskleisti duomenys nebuvo pakankamai tikslūs arba palyginami ir tai labai paveikė ŽŪES pateiktų pajamų skaičiavimą. Pavyzdžiui, nustatyta neatitikimų dėl kai kurių produktų (kaip antai vyno ir alyvuogių aliejaus) apskaitos, žemės ūkio paskirties žemės nuomos kainų, kai kurios ne žemės ūkio veiklos atskleidimo, subsidijų apskaitos ir žemės ūkio verslo pajamų skaičiavimo (žr. **3 langelį**).

3 langelis

Žemės ūkio pajamų skaičiavimo trūkumų pavyzdžiai

Lenkijos statistikos tarnyba į ŽŪES įtraukė tik už valstybei priklausančią žemę ūkininkų sumokėtų nuomos kainų įvertį, į kurią iš privačių žemės savininkų išsinuomotų žemės sklypų vertė neįskaityta, nes valdžios institucijos apie tai nežino. Tačiau Audito Rūmai remdamiesi ŪADT rezultatais įvertino, kad tokios žemės plotai Lenkijoje sudaro apie 61 % nuomojamos žemės ūkio paskirties žemės. Rumunijos statistikos tarnyba panašiai įtraukė tik tų ūkių, kurie yra įmonės, tačiau ne individualūs ūkininkai, nuomojamos žemės vertės duomenis.

Daugelyje ūkių užsiimama žemės ūkio produktų perdirbimu, kaip antai sūrio gamyba, miškų ūkio produkcija, medienos ruošta ar kaimo turizmu. Tokios veiklos, jeigu ji neatsiejama nuo žemės ūkio veiklos, vertė turi būti įtraukta į ŽŪES, tačiau daugelyje valstybių narių duomenų apie tokios veiklos vertę neturima.

Rumunijos statistikos tarnyba su žemės plotais susietų subsidijų duomenis įtraukė į apskaitą tais metais, kuriais jos mokėtos ūkininkams (apskaita pinigų principu), tačiau pagal taikomus standartus tokias subsidijas derėjo įtraukti į apskaitą tais metais, kuriais ūkininkai pateikė paramos paraiškas (apskaita kaupimo principu).

Prancūzijoje duomenys apie ūkių savininkams akcininkams mokamus mokesčius už tam tikrų formų ūkininkavimą nuomojamoje žemėje (pranc. *fermage*) buvo pasenę ir į juos tinkamai neatsižvelgta skaičiuojant žemės ūkio verslo pajamas. Šios formos ūkininkavimas užima daugiau kaip pusę Prancūzijos žemės ūkio naudmenų.

57

Valstybės narės turi pranešti galutinius pajamų duomenis iki kitų metų rugsėjo mėn. pabaigos⁵⁴. Tačiau valstybės narės savo duomenis vėlesniais metais dažnai keitė ir tai turėjo reikšmingą poveikį ŽŪES atskleistoms pajamoms⁵⁵. Toks duomenų atnaujinimas daugiausia aiškintas tuo, kad reikėjo ištaisyti pirmiau praneštų duomenų klaidas, vėlai gauti šaltinių duomenys arba iš geresnių duomenų šaltinių vėliau gauta tikslesnės informacijos. Nors statistinių duomenų tikslinimas yra standartinė statistikos rengimo procedūra, toks duomenų atnaujinimas atskleidžia ŽŪES sudarymo procedūrų trūkumus valstybėse narėse ir mažina pagrindinių pajamoms taikomų Komisijos veiksmingumo rodiklių patikimumą.

Ne visiškai veiksmingai užtikrinama kokybė

58

Nors Eurostatas stengiasi gerinti ŽŪES kokybę, nėra atlikta išsamaus ir nepriklausomo vertinimo, ar valstybės narės sukūrė veiksmingą ŽŪES duomenų rinkimo ir kaupimo kokybės užtikrinimo sistemą. 2010 m. Eurostato iniciatyva buvo sudaryta jungtinė darbo grupė, turėjusi nustatyti ŽŪES kokybės rodiklius ir suformuluoti kokybiškų ataskaitų standartus. 2012 m. jis koordinavo nacionalinių institucijų, kurioms pavesta jas rengti, atliktą savo veiklos vertinimą. Tą kartą valstybių narių paprašyta pateikti bendrus savo ŽŪES duomenų kokybės vertinimus ir nurodyti, ką reikėtų patobulinti. Audito Rūmai pastebėjo, kad per šią iniciatyvą keturios valstybės narės⁵⁶ jokių ataskaitų nepateikė, taigi Eurostatas negavo naujos ir išsamioms informacijos apie pateiktų ŽŪES duomenų kokybę.

... o kai kuriose valstybėse narėse su trūkumais veikė ŪADT

Nuo ŪADT tyrimo techninio vykdymo gali priklausyti jo rezultatų kokybė

59

Apskritai galima skirti tris ŪADT tyrimo atlikimo sistemas. Vienoje valstybių narių grupėje nacionalinės ŪADT ryšių palaikymo agentūros gauna duomenis iš privačių apskaitos įmonių, kurios tvarko pavienių ūkių apskaitą ir kartu naudoja tuos duomenis rengdamos ūkininkų pajamų mokesčio deklaracijas⁵⁷. Antros grupės valstybių narių ryšių palaikymo agentūros tiesiogiai dalyvauja tvarkant ŪADT skirtus apskaitos įrašus ir tiesiogiai bendrauja su ūkininkais⁵⁸. Trečios grupės valstybių narių nacionalinės ryšių palaikymo agentūros sudaro sutartis su privačiais duomenų rinkėjais, kurie renka duomenis tiesiogiai iš ūkių⁵⁹.

54 Reglamento (EB) Nr. 138/2004 II priedas.

55 Taigi, Rumunijos 2014 m. patikslintas 2012 m. žemės ūkio verslo pajamų rezultatas padidėjo 129 %, Danijos – 104 %, Liuksemburgo – 48 %, Italijos – 27 % ir Belgijos – 23 %. Kita vertus, pajamos Vokietijoje sumažėjo 23 %, Prancūzijoje – 12 %. Gamybos veiksmų pajamos reikšmingai keitėsi Belgijoje (+ 12 %), Vokietijoje (– 13 %), Italijoje (+ 10 %), Liuksemburge (+ 28 %), Latvijoje (+ 43 %) ir Nyderlanduose (+ 13 %).

56 Belgija, Vokietija, Kipras ir Jungtinė Karalystė.

57 Pavyzdžiui, Vokietijoje ir Prancūzijoje.

58 Pavyzdžiui, Nyderlanduose.

59 Pavyzdžiui, Ispanijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje.

60

Tiesiogiai valdoma sistema padeda užtikrinti aukštą duomenų kokybę. Pavyzdžiui, Nyderlanduose nustatyta gera praktika, kai duomenis rinkti pavedama tyrimų institutui, kuris perima apskaitos darbą ir gali tiesiogiai gauti visą reikiamą informaciją apie ūkių verslo veiklą. Panašiai ir tada, kai ŪADT duomenys gaunami iš mokesčių tikslais naudojamų duomenų, yra motyvacija stengtis, kad jie būtų tikslesni, nes už netikslią apskaitą gali būti baudžiama pagal šalies mokesčių įstatymus.

61

Pagal Ispanijoje ir Rumunijoje nustatytą tvarką sutartininkai gavo vienodo dydžio atlygį už kiekvieną ūkio pelno ataskaitą, pateiktą ryšių palaikymo tarnybai. Atsiranda rizika atrinkti nesudėtingos struktūros ūkius, kad kiekvienam ūkiui reikėtų skirti mažiau darbo, todėl labiau rizikuojama, kad taip gauta informacija bus prastesnės kokybės.

Valstybių narių sudarytos imtys yra labai nevienodai reprezentatyvios...

62

Komisija pritaria valstybių narių siūlomam imčių dydžiui, tačiau neturi pakankamų dokumentų, kuriuose būtų parodyta, kaip jos jį apskaičiavo, kokiomis prielaidomis remtasi ir ar skaičiavimai atitiko statistikos principus. Itin svarbi informacija (pavyzdžiui, apie naudojamų parametrų tikslumą ir patikimumo intervalus) neskelbiama ir jos neperžiūri nepriklausomi ekspertai, kad galėtų įvertinti atrankos planų kokybę.

63

Įvairiose valstybėse narėse ir regionuose reikšmingai skiriasi imties dydis ir tai, kokį ūkių skaičių atitinka vienas į imtį atrinktas ūkis⁶⁰. Vis dėlto svarbūs žemės ūkio sektoriai gali būti nepakankamai reprezentuojami ŪADT. Pavyzdžiui, vyno gamintojai ir vynuogių, vaisių, citrusinių vaisių, alyvuogių bei įvairių daugiamečių kultūrų augintojai Ispanijoje visi kartu sudarė tik 0,8 % ūkių atitinkamuose sektoriuose nepaisant to, kad tuose sektoriuose gaunama apie 24 % visos Ispanijos žemės ūkio produkcijos vertės.

60 Ūkių, kuriuos ŪADT imtyje atitinka vienas ūkis, skaičius yra nuo 3 (Liuksemburge) iki 185 (Rumunijoje). Ši variacija gali būti kur kas didesnė įvairiuose sektoriuose ir įvairaus dydžio ūkių grupėse.

64

Komisija rekomenduoja naujus ūkius rinktis atsiktine tvarka, kad jų statistinis reprezentatyvumas darant išvadas dėl visos populiacijos būtų kuo didesnis. Nauji ūkiai atsiktine tvarka atrinkti tik vienuolikoje valstybių narių⁶¹, o kitose valstybėse narėse atranka buvo ne visada skaidri ir ribojama esamos duomenų rinkimo organizavimo tvarkos. Taigi, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje atrankos procesas labai priklausė nuo apskaitos tarnybų arba duomenų rinkėjų, turėjusių nustatyti „tinkamus ūkius“, atitinkančius atrankos kriterijus, iniciatyvos. Tokiomis aplinkybėmis ūkių atrankai galėjo turėti įtakos subjektyvūs veiksniai ir tai galėjo paveikti gautos informacijos apie pajamas reprezentatyvumą. Ispanijoje dėl to taip pat palikta rimtų spragų į ŪADT imtį įtraukiant paregionius, todėl nepavyko gerai atskleisti padėties didelėje šalies dalyje ir jos teritorinės struktūros. Tai daro poveikį ir būsimiems tiesioginių išmokų vertinimams, nes Ispanija yra sukūrusi sistemą su 51 paregioniu, kurios šiuo metu nepakankamai aprėpia ŪADT.

65

ŪADT tyrime dalyvaujama savanoriškai. Valstybėse narėse, kuriose lankėsi auditoriai, buvo sunku rasti pakankamai ūkių, priskiriamų beveik visoms atitinkamoms dydžio kategorijoms. Kai kurios valstybės narės stengėsi suteikti paskatų ūkiams dalyvauti ir atlyginti jiems už šią papildomą našą, tačiau Audito Rūmai nustatė, kad šios priemonės ne visada veiksmingos norint aprėpti visų reikiamų rūšių ir dydžio kategorijų ūkius⁶².

66

Nepaisant paskatų dalyvauti, Vokietijoje į sudarytą imtį įtraukta gerokai per mažai nedidelių ir labai didelių ūkių. Sunkumų pastebėta ir Nyderlanduose – 78 % atrinktų naujų ūkių atsisakė dalyvauti tyrime. Kadangi Rumunijoje nebuvo konkrečių paskatų dalyvauti, visų dydžio kategorijų ūkių buvo įtraukta mažiau negu tikėtasi, ypač sunkiai sekėsi rasti labai mažų ir labai didelių ūkių. Nepaisant to, svarbu gauti geros kokybės duomenis apie visų atitinkamų dydžio kategorijų ūkius, nes didesnių arba mažesnių ūkių padėtis gali būti visiškai kitokia negu vidutinių ūkių.

61 Danijoje, Airijoje, Estijoje, Italijoje, Latvijoje, Maltoje, Nyderlanduose, Slovakijoje, Švedijoje, Suomijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Slovėnijoje iš dalies buvo taikoma atsiktinė atranka.

62 Audito Rūmų tyrimu nustatyta, kad 14 valstybių narių mokėjo ūkiams atlygį už dalyvavimą (Belgija (Flandrija), Vokietija, Graikija, Estija, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Austrija, Lenkija, Slovakija, Slovėnija, Suomija ir Švedija). Belgijoje (Flandrijoje), Kroatijoje, Italijoje, Lietuvoje, Latvijoje, Vengrijoje, Nyderlanduose, Suomijoje ir Jungtinėje Karalystėje valdžios institucijos leidžia privilegijuotai naudotis informacija apie verslo rezultatus arba konsultacinėmis paslaugomis, kad ūkiai galėtų palyginti savo ir kitų ūkių veiklos rezultatus.

... renkant ŪADT duomenis būta ir kitokių trūkumų

67

ŪADT duomenys gaunami iš apskaitos įrašų, sistemingai ir reguliariai tvarkomų per visus ataskaitinius metus. Tyrime dalyvaujantys ūkininkai turi norėti ir gebėti tvarkyti ūkio apskaitą⁶³.

68

Vis dėlto Rumunijoje, kurioje apie 70 % ŪADT imties sudaro individualūs ūkiai, gauti rezultatai labai priklausė nuo pokalbių su ūkininkais, nes mažesni ūkiai ypač nebuvo linkę tinkamai tvarkyti apskaitos įrašų. Panašiai ir Ispanijoje, renkant daugelio ūkių duomenis, daugiau remtasi pokalbiais su ūkininkais vietoj sistemingų apskaitos įrašų. Tokia padėtis labai kenkia teikiamos informacijos kokybei, o pateiktos informacijos neįmanoma atsekti iki patvirtinamųjų duomenų, kuriais ji pagrįsta.

69

Neatitikimų aptikta ir nemokamo šeimos narių darbo skaičiavimuose – Komisija pripažino, kad paprastai nurodomas per didelis šeimos narių darbo valandų skaičius, dėl to gali būti nustatytos per mažos pajamos vienam darbininkui ir tai gali pakenkti rodiklių patikimumui.

70

Valstybės narės ŪADT duomenis paprastai pateikė iki teisės aktų nustatytų terminų – per 12 mėnesių po ataskaitinių metų pabaigos⁶⁴. Tačiau pateikti duomenys ne visada buvo tokios kokybės, kokios tikėjosi Komisija, ir kai kurioms valstybėms narėms dėl to teko daug dirbti papildomai. Taigi 2012 ataskaitinių metų rezultatus Komisija galėjo paskelbti tik 2014 m. lapkričio mėn., t. y. po ataskaitinių metų pabaigos praėjus maždaug dvejiems metams. Komisija bandė paspartinti šį procesą didindama valstybėms narėms mokamus mokesčius⁶⁵, tačiau jei duomenys nebus geresnės kokybės, mažai tikėtina, kad procesas dėl to labai sutrumpės. Jei tokia padėtis tęsis, svarbių duomenų, kurie reikalingi per 2013 m. BŽŪP reformą patvirtintoms priemonėms stebėti ir vertinti, nesitikima laiku gauti iki 2018 m. tarpinės ataskaitos.

63 Reglamento (EB) Nr. 1217/2009 2 straipsnio e punktas.

64 1983 m. liepos 13 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 1915/83 dėl tam tikrų išsamų apskaitos tvarkymo įgyvendinimo taisyklių, siekiant nustatyti žemės ūkio valdų pajamas (OL L 190, 1983 7 14, p. 25).

65 Pagal 2012 m. kovo 29 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 283/2012, kuriuo nustatomas standartinis ūkių apskaitos duomenų tinklo mokestis už 2012 ataskaitinių metų ūkio pelno ataskaitą (OL L 92, 2012 3 30, p. 15), šis mokestis už pateiktą tinkamą ūkio pelno ataskaitą buvo 160 eurų. Nuo 2015 m. valstybės narės už kiekvieną ūkio pelno ataskaitą gauna 5 eurų priedą, jeigu apskaitos duomenis pateikia per 11 mėnesių po ataskaitinių metų pabaigos.

Nepakankamas finansavimas valstybių narių lėšomis gali pakenkti rezultatų kokybei

71

Komisijos valstybėms narėms mokami mokesčiai nepriklauso nuo duomenų rinkimo sistemos ir nuo faktinių išlaidų, kurias patiria valstybės narės. Apskritai ŪADT geriau veikia tada, kai ir pati valstybė narė yra labai suinteresuota gauti geros kokybės duomenų apie ūkių pajamas ir verslo rezultatus, todėl užtikrina pakankamą finansavimą. Todėl Nyderlanduose ŪADT sudaromas didelis duomenų apie ūkių verslo veiklą, taip pat apie aplinkosaugos ir socialinius aspektus rinkinys – kur kas daugiau negu šiuo metu reikia ES lygmeniu. Vokietijos, Prancūzijos ir Lenkijos nacionalinės valdžios institucijos taip pat labai suinteresuotos, kad ŪADT sistema gerai veiktų, nes jos rezultatus plačiai naudoja savo politikos ir veiklos rezultatų analizės reikmėms.

72

Iš valstybių narių, kuriose lankėsi auditoriai, daugiausia trūkumų aptikta Ispanijoje ir Rumunijoje. Abiejose šalyse šiuo metu sunku skirti lėšų reikiamam nacionaliniam finansavimui. ŪADT veikimas šiose valstybėse narėse itin priklauso nuo ES finansavimo. Abiejose valstybėse narėse šie duomenys nacionalinėms reikmėms naudojami labai nedaug. Rumunijoje duomenys renkami tik tam, kad juos būtų galima pranešti Komisijai; jos valdžios institucijos neturėjo reikiamų techninių priemonių ir pakankamai kvalifikuotų specialistų, kad galėtų toliau analizuoti duomenis. Tačiau turint omenyje, kad valstybės narės turi nemažai laisvės skirstyti ES paramos lėšas, itin svarbu, kad ŪADT – svarbiausios BŽŪP priemonių rezultatų vertinimo priemonės – rezultatai kiekvienoje valstybėje narėje būtų pakankamai geros kokybės.

Yra oficialios ŪADT kokybės užtikrinimo sistemos trūkumų

73

ŪADT yra valdomas Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato, kuris su nacionalinėmis ryšių palaikymo agentūromis taip pat yra atsakingas už duomenų kokybės užtikrinimą. Eurostatas yra atsakingas už Komisijos statistikos veiklos koordinavimą⁶⁶. ŪADT kontekste Eurostato koordinavimo aprėptis nustatyta bendru susitarimu⁶⁷. Tačiau šiame susitarime nėra numatyta Eurostato vykdomos priežiūros funkcija.

66 2012 m. rugsėjo 17 d. Komisijos sprendimas 2012/504/ES (OL L 251, 2012 9 18, p. 49).

67 2015 m. gegužės 7 d. Eurostato ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros direktorato susitarimo memorandumas statistikos srityje.

74

Iš tų valstybių narių, kuriose lankėsi auditoriai, oficiali kokybės užtikrinimo procedūra taikyta tik Nyderlanduose, tik šios šalies institucijos patvirtino imties reprezentatyvumą populiacijai, iš kurios ji sudaryta, ir reguliariai tikrino, ar ji atitinka darytas prielaidas. Kitose valstybėse narėse ryšių palaikymo tarnybos tikrino gautų duomenų patikimumą, tačiau jose, išskyrus Lenkiją, kartu su šiais tikrinimais nebuvo patikrų vietoje siekiant įvertinti duomenų rinkėjų darbo kokybę arba atsekti pateiktą informaciją iki atitinkamų apskaitos įrašų.

75

Komisija žino apie ŪADT veikimo problemas atskirose valstybėse narėse⁶⁸. Tačiau iki šiol nebuvo nustatyta darbotvarkė, kaip pagerinti padėtį, ir vis dar reikia ištaisyti tokius rimtus trūkumus kaip nepakankama įvairių sektorių ir ūkių dydžio kategorijų aprėptis visose valstybėse narėse, paskatų ūkiams dalyvauti trūkumas daugelyje valstybių narių ir finansavimo stoka.

76

Komisija siekia ištaisyti ŪADT trūkumus ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ieško būdų sukurti duomenų rinkimo sistemą, kuri būtų efektyvesnė išlaidų požiūriu. Ji taip pat ketina naudoti ŪADT tam, kad gautų naujausią informaciją apie ūkių lygmeniu aktualius tvarumo rodiklius. Vis dėlto konkretūs patobulinimai greičiausiai nebus atlikti iki 2017 m., o reikiamų duomenų dar nebus iki 2019 m. pabaigos. Tai gali turėti įtakos 2013 m. BŽŪP reformos vertinimui.

Turimų duomenų ribotumas, neaiškūs kai kurių BŽŪP priemonių tikslai ir veiksmingumo rodiklių trūkumai turi įtakos Komisijos gebėjimui parodyti tai, kas yra pasiekta

77

ŽŪES ir ŪADT duomenimis grindžiamas ūkininkų pajamoms skirtų BŽŪP priemonių rezultatų vertinimas, kurį atlieka Komisija. Tačiau norint veiksmingai vertinti rezultatus svarbu ne tik turėti kokybiškų duomenų apie ūkininkų pajamas, bet ir kad nuo pradžių būtų aiškiai nustatyti priemonių tikslai bei konkrečiai tiems tikslams taikomi rodikliai. Be to, pajamos – ne vienintelis tikslas, kurio siekiama BŽŪP, ir nėra vienintelis daugumos BŽŪP priemonių tikslas.

68 Komisija taip pat aptiko didelių trūkumų Graikijoje.

78

Audito Rūmai tikrino, ar BŽŪP priemonės nuo pradžių aiškiai nustato tikslus, susijusius su ūkininkų pajamomis. Pagal tai Audito Rūmai vertino, ar Komisija nustatė atitinkamus rodiklius, kuriais būtų galima atlikti efektyvų BŽŪP priemonių remiant ūkininkų pajamas veiksmingumo vertinimą.

Tiesioginėmis išmokomis siekiama daugelio įvairių tikslų ir vertinti, kiek jie pasiekti, sunku...

79

Siekdami išanalizuoti su ūkininkų pajamomis susijusius BŽŪP tikslus Audito Rūmai taikė vadinamuosius SMART kriterijus, nustatytus Finansiniame reglamente⁶⁹, pagal kuriuos tikslai turi būti konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, svarbūs ir su laiko nuoroda.

80

Apskritai komerciniai ūkiai daugiausia pajamų gauna parduodami savo produkciją. Tiesioginės išmokos ūkininkams pačios savaime yra papildomos pajamos. Be to, galima tikėtis, kad jos turės daugiau įtakos ūkininkų pajamoms, veikdamos jų sprendimus dėl verslo, taigi ir jų pajamoms⁷⁰.

81

Bendras BŽŪP perspektyvios maisto gamybos ir jos poveikio žemės ūkio pajamoms tikslas vis dar neišreikštas išmatuojamais uždaviniais. Taip pat nenurodyta, kaip atskiromis priemonėmis pagal tiesioginių išmokų schemas turėtų būti konkrečiai padedama pasiekti šį bendrą tikslą, nes nei reglamente⁷¹, nei jo preambulėje konkretūs jų tikslai nėra pakankamai aiškiai nustatyti ir nėra pradinių ar tikslinių rodiklių, pagal kuriuos būtų galima vertinti jų rezultatus. Be to, jų ryšiai su kitais BŽŪP tikslais, kaip antai tausiu gamtos išteklių valdymu, yra sudėtingi ir taip pat gali daryti poveikį ūkininkų pajamoms.

69 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1), 30 straipsnio 3 dalis.

70 Pasak Komisijos, 2012 m. tiesioginės išmokos sudarė 11,2 % visų ES komercinių ūkių pajamų. Tačiau jų dalis įvairiuose ūkiuose ir valstybėse narėse yra labai nevienoda. (ES ūkių ekonomikos apžvalga, remiantis 2012 m. UADT duomenimis, p. 1).

71 Reglamentas (ES) Nr. 1307/2013. Turimo biudžeto dydis apskritai atitinka praeityje ūkininkams už dirbamą žemę arba auginamus gyvulius skirtos ES paramos (susietųjų išmokų) dydį.

82

Komisijos manymu, tiesioginėmis išmokomis, taip pat kartu su kitomis priemonėmis, turėtų būti padedama vienu metu siekti įvairių tikslų, kaip antai remti ekonominį ūkių gyvybingumą, didinti žemės ūkio našumą ir konkurencingumą ir skatinti tausiai valdyti gamtos išteklius bei imtis klimato politikos veiksmų. Tačiau kadangi apskritai trūksta aiškumo dėl to, kokius bendrus ir konkrečius BŽŪP tikslus tikimasi pasiekti, neišvengiamai sunku pagal veiksmingumo rodiklius vertinti, ar priemonės tikslas pasiektas. Padėties sudėtingumą dar labiau didina įvairios valstybių narių galimybės rinktis, kaip naudoti tiesiogines išmokas, nes to poveikis žemės ūkio rinkoms ir ūkininkų pajamų nelygybei gali būti labai skirtingas įvairiose valstybėse narėse.

... o su ūkininkų pajamomis susijusių BŽŪP veiksmingumo rodiklių neįmanoma aiškiai susieti su priemonėmis ir su tuo, kiek faktiškai pasiekti tikslai

83

Pagal rodiklius turėtų būti įmanoma vertinti politikos priemonių pažangą, veiksmingumą ir efektyvumą siekiant nustatytų tikslų⁷². Jie turėtų būti tinkami, priimtini, patikimi, išmatuojami bei tvarūs ir pagrįsti patikima statistine informacija⁷³.

84

Poveikio rodikliai nustatyti tokie, kad parodytų bendrą BŽŪP priemonių poveikį. Ūkininkų pajamų atžvilgiu pagal bendrąją perspektyvios maisto gamybos tikslą aktualiausi poveikio rodikliai yra žemės ūkio verslo ir žemės ūkio gamybos veiksnių pajamos. Vis dėlto jie parodo tik tendencijas, o ne absoliučias pajamų vertes, ir nėra nustatytų pradinės padėties rodiklių. Be to, šie rodikliai keičiasi daugiausia dėl kainų pokyčių, o ne dėl BŽŪP priemonių poveikio. Jie taip pat gali būti neinformatyvūs dėl to, kiek BŽŪP pasiektas Sutarties tikslas užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, nes tam neturima pakankamai duomenų ES lygmeniu.

72 2014 m. liepos 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 834/2014, kuriuo nustatomos bendros stebėjimo ir vertinimo sistemos taikymo pagal bendrą žemės ūkio politiką taisyklės (OL L 230, 2014 8 1, p. 1), 1 straipsnis.

73 Kiek įmanoma, rodikliai turėtų atitikti vadinamuosius RACER kriterijus: jie turėtų būti tinkami, priimtini, patikimi, paprasti ir tvarūs. „III dalis: poveikio vertinimo gairių priedai“ (Europos Komisija, 2009 m. sausio 15 d., http://ec.europa.eu/smartregulation/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_annex_en.pdf).

85

Audito Rūmai taip pat nustatė, kad Komisijos taikomi **rezultatų rodikliai** tiek, kiek jie tiesiogiai susiję su pajamomis, yra svarbūs vertinant bendrąjį perspektyvios maisto gamybos tikslą, taigi ir ūkininkų pajamas iš žemės ūkio veiklos. Vis dėlto ir iš šių rodiklių gauta informacija nėra pakankamai tiksli, kad ją būtų galima pakankamai aiškiai sieti su ES priemonėmis norint parodyti, kad jomis padėta siekti norimo poveikio (žr. **4 langelį**). Kadangi tiksliniai ir pradiniai rodikliai nenustatyti, neįmanoma gauti informacijos apie tai, kiek galbūt trūksta iki to, kad norimi tikslai iš tiesų būtų pasiekti, ir ar taikomomis priemonėmis padėta šį atotrūkį sumažinti.

4 langelis

Su ūkininkų pajamomis susijusių Komisijos rezultatų rodiklių trūkumai

Rodiklis, parodantis, **kokią žemės ūkio pajamų dalį sudaro metinės tiesioginės išmokos**, apskaičiuojamas pagal ŽŪES, atskleidžia tiesioginių išmokų svarbą žemės ūkio sektoriui. Vis dėlto šis rodiklis grindžiamas nepakankamai patikimais duomenimis⁷⁴, be to, jį iškraipo tokios aplinkybės: yra ūkių, kurie gauna tiesiogines išmokas, bet negamina jokios produkcijos, taigi negauna žemės ūkio pajamų. Ir priešingai, kai kuriose valstybėse narėse nemažą žemės ūkio pajamų dalį uždirba ūkininkai, kurie tiesioginių išmokų visai negauna arba jų sumos yra labai mažos⁷⁵. Galiausiai pagal šį rodiklį neatsižvelgiama į ūkininkų pajamų mažėjimą didėjant žemės nuomos kainoms, kai tai yra tiesioginių išmokų kapitalizavimo jas įskaitant į žemės kainą rezultatas. Taip pat neaišku, ar šis rodiklis keičiasi tik (arba daugiausia) dėl konkrečių BŽŪP priemonių poveikio, rinkų pokyčių, ar dėl kitų veiksnių.

Ūkio pajamų kintamumo rodiklis daugiausia priklauso nuo pasaulinės rinkos kainų svyravimų. Šis pagal ŪADT duomenis apskaičiuojamas rodiklis gali teikti aktualios informacijos apie bendrą tiesioginių išmokų veiksmingumą švelninant rinkų nestabilumo poveikį. Vis dėlto šis rodiklis nepakankamai patikimas, nes neatsižvelgiama į subsidijas, mokesčius ir ne žemės ūkio pajamas, kurios gali būti svarbi parama ūkininkams, susidūrusiems su kainų nepastovumu.

Pagal **pirminių gamintojų pridėtinės vertės maisto tiekimo grandinėje** rodiklį vertinama pirminės žemės ūkio produkcijos pridėtinė vertė lyginant su kitomis maisto tiekimo grandinės grandimis, kaip antai maisto perdirbimo pramone, prekybininkais ar prekybos centrais. Šis rodiklis nepakankamai patikimas, nes gali būti tokių situacijų, kai jis sumažėja, nors žemės ūkio pajamos didėja. Taip būna, pavyzdžiui, išaugus naujų maisto produktų paklausai, kuri didina produktų kainas. Šiuo atveju ūkininkų dalis maisto tiekimo grandinėje gali sumažėti, nors jie galbūt gauna didesnes pajamas.

74 Žr. 38 dalį.

75 39 % žemės ūkio produkcijos Nyderlanduose pagamino tiesioginių išmokų negavę ūkiai.

86

Taikant Komisijos rodiklius neatsižvelgiama į kitus tiesioginių išmokų veikimui, susijusiam su pajamomis, svarbius rezultatus. Pavyzdžiui, nėra rezultatų rodiklio, leidžiančio sužinoti, kiek ūkininkų bendruomenė naudojasi tiesioginių išmokų priemone, kiek tos išmokos iš tiesų atitenka žemės ūkio gamintojams ir ar pagal naująsias tiesioginių išmokų schemas mažas pajamas gaunantys ūkininkai remiami geriau negu iki reformos.

87

Iš šių rodiklių negaunama informacijos ir apie tai, ar ES išmokomis veiksmingai padedama siekti tikslo dėl pajamų, nes šie rodikliai negali parodyti, ar kitokio lygio arba pobūdžio BŽŪP paramos poveikis žemės ūkio pajamoms būtų toks pats (tokia pati suma ir tiek pat biudžeto išlaidų), arba kad konkreti priemonė buvo pakankamai tikslingai skirta rinkos nepakankamumui pašalinti pačiu efektyviausiu būdu.

88

Maisto gamybai, ūkininkų pajamoms ir gyvenimo lygiui Sutartyje skiriama itin daug dėmesio. Ir po BŽŪP 2013 m. reformos trečdalis ES biudžeto vis dar tiesiogiai arba netiesiogiai skiriamas rinkoms stabilizuoti ir ūkininkų pajamoms remti, taip padedant siekti perspektyvios maisto gamybos ir deramo ūkininkų gyvenimo lygio.

89

Audito Rūmai praeityje nustatė, kad norint atidžiau stebėti BŽŪP, kurios daugiau kaip du trečdaliai biudžeto išteklių skirti pajamoms remti, rezultatus reikia patikimesnės ir išsamesnės statistikos bei rodiklių.

90

Pagal naująją BŽŪP stebėjimo ir vertinimo sistemą Komisija privalo vertinti bendrą BŽŪP priemonių poveikį siekiant nustatytų tikslų. Tam reikia turėti pakankamai ir geros kokybės informacijos.

91

Audito Rūmai padarė išvadą, kad BŽŪP veiksmingumui, kiek ji susijusi su ūkininkų pajamomis, vertinti skirta Komisijos sistema nėra pakankamai gerai parengta ir yra rimtų trūkumų, susijusių tiek su ūkininkų pajamų analizei naudojamų statistinių duomenų kokybe, tiek su jų kiekiu.

Komisija aiškiai nenustatė, kokie statistiniai duomenys reikalingi norint efektyviai vertinti BŽŪP priemonių, kuriomis remiamos ūkininkų pajamos, rezultatus

92

Nėra reprezentatyvių duomenų apie disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas, kurias žinant būtų lengviau vertinti, kaip pasiektas Sutarties tikslas užtikrinti deramą ūkininkų gyvenimo lygį. Taip pat nėra patikimos sistemos, kad būtų galima lyginti žemės ūkio pajamas su kituose ekonomikos sektoriuose gaunamomis pajamomis ir taip galbūt pagrįsti ES ūkininkų pajamų rėmimą (26–32 dalys).

1 rekomendacija – kurti sistemas, kuriose būtų renkama ir lyginama svarbi informacija apie ūkininkų pajamas

Komisija turėtų sukurti išsamesnę statistikos sistemą, kurioje būtų teikiama informacija apie disponuojamąsias ūkininkų ūkių pajamas ir geriau atsispindėtų deramas ūkininkų gyvenimo lygis. Šiuo tikslu Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir remdamasi bendra metodika turėtų apsvarstyti, kaip geriausia tobulinti ir derinti turimas ES statistikos priemones.

Komisija taip pat turėtų pagerinti sistemą, skirtą palyginti ūkininkų pajamas su pajamomis kituose ekonomikos sektoriuose.

93

Šiuo metu ES lygmeniu turimos ūkininkų pajamų vertinimo priemonės yra ŽŪES ir ŪADT. Jomis abiem gaunama BŽŪP priemonių, kuriomis siekiama skatinti perspektyvią maisto gamybą ir remti ūkininkų pajamas, rezultatams vertinti būtinų duomenų. Tačiau šios priemonės turi rimtų trūkumų ir gali nepavykti gauti svarbių duomenų, reikalingų, kad būtų galima veiksmingai įvertinti BŽŪP priemones, skirtas ūkininkų pajamoms remti.

94

Kol kas dar neišnaudojamos visos ŽŪES galimybės ir iš jų negaunama pakankamai informacijos apie svarbius veiksnius, turinčius įtakos ūkininkų pajamoms. Be to, Komisija ne visada tinkamai naudoja ŽŪES informaciją (33–39 dalys).

2 rekomendacija – tobulinti ŽŪES

Komisija turėtų toliau tobulinti ŽŪES, kad būtų galima geriau naudotis jų teikiama galimybėmis, taigi:

- teikti išsamesnę informaciją apie žemės ūkio pajamoms įtakos turinčius veiksnius;
- užtikrinti regioninių duomenų perdavimą pagal oficialius susitarimus su valstybėmis narėmis.

Komisija taip pat turėtų:

- iširti, ar galima labiau patobulinti ŽŪES siekiant gauti patikimą ūkininkų kuriamų viešųjų gėrybių ekonominės vertės įvertį;
- užtikrinti, kad ŽŪES informacija būtų tinkamai naudojama pajamų rodikliams.

Išvados ir rekomendacijos

95

ŪADT yra svarbi BŽŪP vertinimo priemonė, tačiau turi trūkumų. Pagal pajamų rodiklius nevisiškai atsižvelgiama į ūkių raidą žemės ūkio sektoriuje, o informacija apie kitas su ūkiu susijusias ūkininkų pajamas nėra išsami. Be to, ES lygmeniu nėra duomenų apie didelės ES paramos gavėjų dalies pajamas (40–51 dalys).

3 rekomendacija – gerinti ŪADT ir kitų statistikos priemonių sinergiją

Komisijos atliekama ūkininkų pajamų analizė turėtų būti grindžiama rodikliais, atsižvelgiant į esamą žemės ūkio padėtį, ir pakankamais bei nuosekliais duomenimis apie visus BŽŪP priemonių paramos gavėjus. Tai būtų galima padaryti gerinant esamų administracinių duomenų sinergiją ar tobulinant ŪADT ar kitas tinkamas statistines priemones.

Komisija ir valstybės narės ne visada užtikrina, kad vertinant ūkininkų pajamas naudojami duomenys būtų tinkamos kokybės

96

Komisija turėjo nepakankamai naujausios informacijos apie valstybių narių ŽŪES metodiką ir naudojamus duomenų šaltinius, duomenų pranešimas Eurostatui turėjo trūkumų, o kokybės užtikrinimo tvarka nebuvo visiškai veiksminga. Tai gali paveikti pranešamų duomenų tikslumą ir pakenkti jų palyginamumui. Dėl to pagrindinių Komisijos rodiklių, naudojamų stebint BŽŪP rezultatus, patikimumas taip pat yra abejotinas (53–58 dalys).

4 rekomendacija – gerinti ŽŪES kokybę

Kadangi ŽŪES yra labai svarbios BŽŪP stebėti, Komisija turėtų nustatyti reguliarių ŽŪES kokybės ataskaitų teikimo tvarką ir pagrįstai įsitikinti, jog valstybės narės sukūrė kokybės užtikrinimo sistemą, siekdama užtikrinti, kad valstybių narių teikiami duomenys būtų palyginami ir renkami pagal Europos statistikai taikomus kokybės kriterijus.

Išvados ir rekomendacijos

97

ŪADT rezultatų kokybę kai kuriose valstybėse narėse paveikė techniniai tyrimo vykdymo aspektai, o sudaryta imtis įvairiose valstybėse narėse nebuvo vienodai reprezentatyvi. Dėl to ŪADT nebuvo pakankamai gerai perteikti visi sektoriai, ūkių dydžio kategorijos ir regionai, taigi jis mažiau naudingas analizės reikmėms. Be to, nepakankamas ŪADT duomenų rinkimo finansavimas valstybių narių lėšomis gali pakenkti gautų rezultatų kokybei (59–72 dalys).

98

Audito metu nustatyta kai kurių ŪADT kokybės užtikrinimo sistemos trūkumų (73–76 dalys).

5 rekomendacija – gerinti ŪADT kokybę

Komisija taip pat turėtų šalinti nustatytus ŪADT įgyvendinimo trūkumus, su atitinkamomis valstybėmis narėmis tardamasi dėl aiškios darbotvarkės ir ragindama geriau naudotis šios sistemos teikiamomis galimybėmis.

Komisija turėtų toliau tobulinti esamą valstybių narių rengiamos ŪADT statistikos kokybės užtikrinimo sistemą, siekiant užtikrinti, jog visose valstybėse narėse būtų tinkamai perteikti BŽŪP aktualūs sektoriai ir ūkių dydžio kategorijos, taip pat atsižvelgiant į įvairias valstybių narių pasirinktas galimybes dėl BŽŪP.

Komisija nenustatė tinkamų rodiklių, kad būtų galima veiksmingai vertinti paramos ūkininkų pajamoms BŽŪP priemonių rezultatus

99

Kadangi neaiškiai apibrėžti tikslai ir nėra pradinės padėties rodiklių, remiantis veiksmingumo rodikliais sunku vertinti, ar konkrečių BŽŪP priemonių, kuriomis siekiama remti ūkininkų pajamas, tikslai pasiekti. Valstybių narių pasirenkamos tiesioginių išmokų naudojimo galimybės yra papildomas sunkumas, dėl kurio Komisijai sudėtingiau analizuoti, ar jomis padedama efektyviau bei veiksmingiau siekti BŽŪP tikslų, taigi ar jos turi ES pridėtinės vertės (79–82 dalys).

100

Komisijos rodikliai dėl perspektyvios maisto gamybos ir ūkininkų pajamų yra nepakankamai patikimi arba nepakankamai aiškiai susieti su BŽŪP priemonėmis norint parodyti, kad jomis veiksmingai ir efektyviai padėta siekti norimo poveikio. Rodiklių tinkamumą dar labiau mažina turimų duomenų ribotumas. Jie taip pat nėra informatyvūs dėl to, ar efektyviai pasiekti tikslai – norint tai nustatyti reikia išsamiai išanalizuoti veiksnius, darančius poveikį ūkininkų pajamoms (83–87 dalys).

6 rekomendacija – gerinti BŽŪP priemonių, kuriomis remiamos ūkininkų pajamos, rezultatų vertinimą

Atsižvelgdama į Audito Rūmų nustatytus trūkumus Komisija turėtų stengtis, kad informacija apie BŽŪP priemonių, susijusių su ūkininkų pajamomis, rezultatus būtų patikimesnė ir išsamesnė:

- nuo pradžių nustatydamas tinkamus veiklos tikslus ir pradinius rodiklius, pagal kuriuos būtų galima lyginti BŽŪP priemonių rezultatus būsimo programavimo laikotarpiu;
- savo vertinimų kontekste, esamą veiksmingumo rodiklių sistemą papildydama kitais tinkamais ir geros kokybės rodikliais, kad būtų galima vertinti pasiektus rezultatus;
- taip pat savo vertinimų kontekste, vertindama ir priemonių, skirtų ūkininkų pajamoms remti, veiksmingumą bei efektyvumą.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Augustyno KUBIKO, 2016 m. sausio 13 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu



Pirmininkas

Vitor Manuel da SILVA CALDEIRA

Valstybių narių pasirinktos galimybės įvairiai naudoti ES tiesiogines išmokas

Valstybė narė	Bazinės išmokos	Bendrosios išmokos už plotą	Perskirstymo išmokos	Išmokos jauniems ūkininkams	Išmokos už plotus, kuriuose esama gamtinių kliūčių	Išmokos už klimatui ir aplinkai naudingą žemės ūkio praktiką ¹	Savanoriškos susietosios išmokos	Smulkiųjų ūkininkų schema
Belgija	X	-	X	X	-	X	X	-
Bulgarija	-	X	X	X	-	X	X	X
Čekija	-	X	-	X	-	X	X	-
Danija	X	-	-	X	X	X	X	X
Vokietija	X	-	X	X	-	X	-	X
Estija	-	X	-	X	-	X	X	-
Airija	X	-	-	X	-	X	X	-
Graikija	X	-	-	X	-	X	X	X
Ispanija	X	-	-	X	-	X	X	X
Prancūzija	X	-	X	X	-	X	X	-
Kroatija	X	-	X	X	-	X	X	X
Italija	X	-	-	X	-	X	X	X
Kipras	-	X	-	X	-	X	X	-
Latvija	-	X	-	X	-	X	X	-
Lietuva	-	X	X	X	-	X	X	X
Liuksemburgas	X	-	-	X	-	X	X	-
Vengrija	-	X	-	X	-	X	X	X
Malta	X	-	-	X	-	X	X	X
Nyderlandai	X	-	-	X	-	X	X	-
Austrija	X	-	-	X	-	X	X	X
Lenkija	-	X	X	X	-	X	X	X
Portugalija	X	-	-	X	-	X	X	X
Rumunija	-	X	X	X	-	X	X	X
Slovėnija	X	-	-	X	-	X	X	X
Slovakija	-	X	-	X	-	X	X	-
Suomija	X	-	-	X	-	X	X	-
Švedija	X	-	-	X	-	X	X	-
Jungtinė Karalystė	X	-	-	X	-	X	X	-

1 Vadinamosios žalinimo išmokos.

II priedas

ŽŪES nustatyta žemės ūkio pajamų skaičiavimo tvarka



Pajamų skaičiavimas ŪADT sistemoje

Galutinės žemės ūkio produktų atsargos	
+ Pardavimas	
+ Gyvulių inventorizacijos verčių pataisa	– Pradinės žemės ūkio produktų atsargos
+ Suvartojimas ūkyje	– Gyvulių pirkimas
+ Panaudojimas ūkyje	
= Produkcija (augalininkystės produkcija kartu su gyvulininkystės produkcija)	
	– Tarpinis suvartojimas
+ Subsidijos ūkiui	– PVM ir ūkio mokesčių balansas
= Bendroji ūkio pridėtinė vertė (bendrosios ūkio pajamos)	
	– Nusidėvėjimas
= Grynoji ūkio pridėtinė vertė	
+ Subsidijos investicijoms	– Sumokėti atlyginimai, nuomos įmokos ir palūkanos
= Šeimos ūkio pajamos	

Komisijos BŽŪP vertinti naudojami veiksmingumo rodikliai

Igyvendinimo rodikliai (kokie subjektai ir kokie dalykai remiami)
<p>Tiesioginės išmokos</p> <p>Ūkininkų dirbami plotai ir skaičius pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ bazinės išmokos sistemą; ○ bendrosios išmokos už plotą sistemą; ○ pereinamojo laikotarpio nacionalinę pagalbą; ○ perskirstymo išmokas; ○ žalimo paramą (pasėlių įvairinimo, daugiamečių ganyklų, ekologiniu požiūriu svarbių vietovių, ekologinių ūkių ir t. t.); ○ išmokas jauniems ūkininkams; ○ smulkiųjų ūkininkų schemą; ○ savanorišką susietąją paramą; ○ išmokas už plotus, kuriuose esama gamtinių kliūčių; ○ nacionalines medvilnės sektoriaus programas.
<p>Rinkos priemonės</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Viešosios intervencijos (mastas ir trukmė) ○ Privatus sandėliavimas (mastas ir trukmė) ○ Eksporto grąžinamosios išmokos (produktų, kuriuos eksportuojant gaunamos eksporto grąžinamosios išmokos, kiekis) ○ Išskirtinės priemonės (kai tinka) ○ Gamintojų organizacijos (kiek procentų produkcijos rinkoje parduoda gamintojų organizacijos ir gamintojų organizacijų asociacijos) ○ Mokykloms skirtos programos (galutinių paramos gavėjų skaičius pagal pieno ir vaisių vartojimo skatinimo mokyklose programas) ○ Naujais vynmedžiais apšodintų hektarų skaičius ○ Restruktūrizuotų vynuogynų hektarų skaičius ○ Skatinimo projektų, investicinių projektų ir inovacinių priemonių skaičius vyno sektoriuje
<p>Horizontalieji aspektai</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Hektarų, už kuriuos teikiama kompleksinė parama, skaičius ir šios išmokos kaip visų BŽŪP išmokų dalis ○ Geografinės nuorodos dėl kokybės politikos (vyno sektoriuje), naujų saugomų kilmės nuorodų, saugomų geografinių nuorodų ir garantuotų tradicinių gaminių skaičius kiekviename sektoriuje ○ Ekologinio ūkininkavimo hektarų (visų ir šiuo metu pertvarkomų) ir sertifikuotų registruotų ekologine gamyba užsiimančių ūkio subjektų skaičius ○ Skatinimo politikos programų (ES ir už ES ribų) ir naujų pasiūlymų teikiančių organizacijų skaičius ○ Ūkių konsultavimo sistemoje konsultuotų ūkininkų skaičius

Poveikio rodikliai (kai tikimasi, kad BŽŪP turi įtakos)

Bendrasis tikslas – perspektyvi maisto gamyba

Žemės ūkio verslo pajamos – Žemės ūkio gamybos veiksnių pajamos – Bendras žemės ūkio gamybos veiksnių produktyvumas – ES prekių kainų kintamumas – Maisto produktų vartotojų kainų pokyčiai – Žemės ūkio prekybos balansas

Bendrasis tikslas – tausūs gamtos išteklių valdymas ir klimato politika

Tarša žemės ūkyje – Žemės naudmenose gyvenančių paukščių indeksas – Didelės gamtinės vertės ūkininkavimas – Vandens ėmimas žemės ūkyje – Vandens kokybė – Ariamosios žemės organinė dirvožemio medžiaga – Vandens sukeliama dirvožemio erozija

Bendrasis tikslas – darnus teritorinis vystymasis

Užimtumo lygis kaimo vietovėse – Skurdo lygis kaimo vietovėse – BVP vienam gyventojui kaimo vietovėse

Rezultatų rodikliai (kas pasiekta BŽŪP priemonėmis)

Konkretūs tikslai – papildyti ūkių pajamas, riboti ūkių pajamų kintamumą, didinti ES žemės ūkio konkurencingumą ir didinti maisto tiekimo grandinėje jo užimamą dalį bei palaikyti rinkos stabilumą

Žemės ūkio pajamas sudarančios tiesioginės paramos dalis – Ūkių pajamų kintamumas (pagal ūkių rūšį; pagal ekonominį dydį) – Pirminių gamintojų pridėtinė vertė maisto tiekimo grandinėje – ES žemės ūkio produkcijos eksportas – ES žemės ūkio produkcijos eksporto dalis viso pasaulio eksporto mastu – Galutinių produktų dalis eksportuojant ES žemės ūkio produktus – Visos ES produkcijos procentinė dalis, kurią sudaro intervenciniam arba privačiam sandėliavimui pirkti produktai – Visos ES produkcijos procentinė dalis, kurią sudaro eksportuoti produktai, už kuriuos mokėtos eksporto grąžinamosios išmokos – ES prekių kainų santykis su pasaulinėmis kainomis – Produkcijos, kuriai taikomos ES kokybės sistemos, vertė, palyginta su bendra žemės ūkio ir maisto produkcijos verte – Ekologinio ūkininkavimo svarba – Visų žemės ūkio naudmenų (ŽŪN) dalis, skirta ekologiškai gamybai – Visų gyvulių dalis, skirta ekologiškai gyvulininkystei

Konkretūs tikslai – teikti viešąsias gėrybes, siekti mažinti klimato kaitą ir prie jos prisitaikyti, inovacijomis skatinti efektyviai naudoti išteklius

Pasėlių įvairovė (ūkyje ir regione) – ŽŪN dalis, kurią sudaro pievos – Žemės ūkio paskirties žemės dalis, kurią sudaro ekologiniu požiūriu svarbios vietovės – Ploto, kuriame taikoma žalinimo praktika, dalis – Grynas iš žemės ūkio paskirties dirvožemio išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis

Konkretus tikslas – visoje ES palaikyti žemės ūkio įvairovę

Struktūrinė įvairovė (absoliučia ir santykinė prasme) – Papildomi kaimo plėtros rezultatų rodikliai, nurodyti Įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 808/2014

Europos statistikai taikomi kokybės kriterijai¹

Eurostato praktikos kodekso principai	
Reikalingumas	Kiek statistika atitinka esamus ir galimus naudotojų poreikius
Tikslumas	Įverčių artumas nežinomoms tikrosioms vertėms
Savalaikiškumas	Laiko tarpas nuo apibūdinamo įvykio arba reiškinio iki informacijos apie jį gavimo
Punktualumas	Trukmė iki duomenų paskelbimo dienos nuo tos dienos, kurią duomenys turėjo būti pateikti
Prieinamumas ir aiškumas	Sąlygos ir procedūros, pagal kurias naudotojai gali gauti, naudoti ir aiškinti duomenis
Palyginamumas	Vertinimas, kokį poveikį turi vartojamų statistikos sąvokų, naudojamų vertinimo priemonių ir procedūrų skirtumai lyginant įvairių geografinių teritorijų, sektorių ir laikotarpių statistinius duomenis
Suderinamumas	Duomenų tinkamumas, kad juos būtų galima patikimai susieti įvairiais būdais ir įvairioms reikmėms

¹ Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsnis.

Santrauka

I
Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) konkrečiai nurodyti penki bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) tikslai – tik vienas iš jų yra susijęs su ūkininkų pajamomis (nors žodis „pajamos“ tekste nevartojamas).

Vykdamas BŽŪP 2013 m. reformą, siekiama trijų konkrečių politikos tikslų (perspektyvios maisto gamybos; tausaus gamtos išteklių valdymo ir klimato politikos; darnaus teritorinio vystymosi); prie pirmojo tikslo konkrečiai minimos žemės ūkio pajamos.

Tačiau pajamos – ne vienintelis BŽŪP tikslas, o tiesioginės išmokos – ne vienintelė poveikį pajamoms daranti BŽŪP priemonė; šių priemonių poveikis nėra susijęs vien su pajamomis, kadangi jas įgyvendinant remiamas bendras privačiųjų ir viešųjų gėrybių teikimas. Kadangi išmokos siejamos su plotu, jomis ne tik remiamos ūkininkų pajamos, bet ir padedama (kartu taikant kitas BŽŪP priemones) siekti kitų su žemės naudojimu susijusių tikslų, pavyzdžiui, dirvožemio apsaugos, biologinės įvairovės didinimo ir klimato kaitos švelninimo. Dėl to nepaprastai sunku tam tikras išmokas aiškiai skirti konkrečiam poveikiui pasiekti.

II
Teisės aktų leidėjas aiškiai parengė naują BŽŪP stebėjimo ir vertinimo sistemą. Ji parengta atsižvelgiant į bendrą įvairių priemonių poveikį siekiant šių skirtingų tikslų. Remiantis išsamiais bendrais rodikliais (vieni iš jų susiję su konkrečioms priemonėms, kiti – platesni ir skirti bendram poveikiui nustatyti), bus stebima ir vertinama, kaip įgyvendinamas kiekvienas iš šių tikslų.

Atskiri rodikliai naudingi iš pradžių, tačiau juos naudojant neįmanoma tiesiogiai įvertinti politikos arba priemonės poveikio; tai turi būti daroma atliekant vertinimą ir atsižvelgiant į kitus aspektus, turinčius įtakos politikos įgyvendinimui ir jos rezultatams. Taigi atskirų rodiklių taikymo privalumus arba trūkumus lemia tai, kaip į juos atsižvelgiama atliekant vertinimą.

IV
Pavienis rodiklių ir priemonių naudojimas turi privalumų ir trūkumų, tačiau taikant bendrą sistemą užtikrinama geriausia reikiamos informacijos ir susijusių sąnaudų ir administracinės naštos pusiausvyra.

Nurodyti su statistinių duomenų kiekiu susiję trūkumai iš tiesų parodo pagrindines duomenų šaltinių ypatybes.

V
Komisija turi reprezentatyvių duomenų apie žemės ūkio veiklos pajamas. Remiantis šiais duomenimis galima vertinti BŽŪP priemonių veiksmingumą remiant ūkininkų pajamas.

Sutartyje žemės ūkio našumo didinimas siejamas su deramo žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygio užtikrinimu, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas. Todėl teisinga sutelkti dėmesį į žemės ūkio veiklos pajamas, kadangi įgyvendinant BŽŪP šios pajamos svarbiausios.

VI a) Ūkių apskaitos duomenų tinklas (ŪADT) nėra skirtas duomenims apie ūkininko namų ūkio pajamas rinkti

ŪADT – pagrindinis BŽŪP stebėjimo ir vertinimo sistemos duomenų šaltinis. 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1217/2009 aiškiai nurodyti ŪADT tikslai – rinkti apskaitos duomenis, kurių reikia, kad būtų galima kasmet nustatyti į tyrimą patenkančių žemės ūkio valdų pajamas ir atlikti žemės ūkio valdų veiklos analizę; ŪADT duomenys neskirti ūkininkų gyvenimo lygiui arba ūkininko namų ūkio pajamoms vertinti.

VI b) Duomenų apie ūkininko namų ūkio pajamas rinkimo sąnaudos gali viršyti naudą

Komisijai žinoma bendra statistikos, apimančios įvairių sektorių namų ūkių pajamas, svarba rengiant analizes ir pastaraisiais metais buvo mėginta nustatyti reikalavimą rinkti šiuos duomenis. Tačiau, kadangi valstybės narės atsisakė į statistiką įtraukti informaciją apie mokesčius, diskusijose prie teigiamų išvadų neprieita. Kadangi įgyvendinant BŽŪP daugiausia dėmesio skiriama iš žemės ūkio veiklos ir kaimo plėtros veiklos gaunamų pajamų rėmimui, ūkininkų namų ūkių bendrų pajamų stebėjimas nebuvo viena iš prioritetinių veiklos sričių, taip pat nebuvo galimybės naujų duomenų rinkimo veiklos įtraukti į statistinio darbo programą. Tačiau atlikta speciali ES apklausa (Bendrijos statistika apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS)), kurios tikslas – surinkti informaciją apie ES namų ūkių gyvenimo lygį.

VI c) ŪADT pateikta informacija apie žemės ūkio pajamas yra išsami

Iš tikrųjų į ŪADT imtį įtraukti tik tie ūkiai, kurie tvarko buhalterinę apskaitą, nes, įtraukus nekomercinius ūkius, būtų galima manyti, kad duomenys yra mažiau patikimi ir labiau pagrįsti apytikriais skaičiavimais nei tvirtais įrodymais. Tačiau kiekvienai ES valstybei narei taikant skirtingas ribas, sudaroma galimybė į ŪADT imtį įtraukti įvairaus ekonominio dydžio ūkius ir taip atsižvelgti į skirtumus, susijusius su Europos žemės ūkio sektoriaus ūkiuose vykdomo verslo pobūdžiu.

VII

Taikant Komisijos ŪADT tikslu sukurtą išsamią duomenų tikrinimo ir tvirtinimo sistemą, užtikrinama, kad surinktų duomenų kokybė patikrinta ir kad tie duomenys yra aukštos kokybės. Be to, rengiant apsilankymus vietoje galima imtis tolesnių veiksmų nustatytoms problemoms išspręsti. Audito Rūmai nenustatė konkrečių trūkumų, susijusių su Komisijos tarnybų nustatytomis duomenų tvirtinimo procedūromis.

ŪADT duomenys plačiai naudojami Komisijos tarnybų ir mokslinių tyrimų bendruomenės, taigi pirminiai naudotojai gali veiksmingai patikrinti duomenų kokybę.

VIII

Reglamente (ES) Nr. 1306/2013 aiškiai nustatyti konkretūs tikslai, pagal kuriuos, taikant stebėsenos ir vertinimo sistemą, vertinami BŽŪP rezultatai. Kiekvienas rodiklis turi privalumų ir trūkumų, tačiau, taikant bendrą šiomis konkrečiomis aplinkybėmis nustatytą rodiklių sistemą, užtikrinama geriausia reikiamos informacijos ir susijusių sąnaudų ir administracinės naštos pusiausvra.

IX a)

Komisija iš dalies sutinka su šia rekomendacija ir apsvarstys jos įgyvendinimo galimybes.

Komisijos nuomone, esamą informacijos apie žemės ūkio veiklos pajamas teikimo sistemą būtų galima patobulinti, tačiau administracinė našta, susijusi su informacijos apie ūkininkų namų ūkių disponuojamąsias pajamas teikimo sistemos sukūrimu, gali būti didesnė už galimą naudą. Atsirastų keblumų nustatant šiems duomenims rinkti reikalingą teisinį pagrindą.

Ūkininkų namų ūkių disponuojamųjų pajamų sąvoka yra platesnė už ūkių pajamų sąvoką. Įgyvendinant BŽŪP, ūkininkų pajamos remiamos remiant jų vykdomą žemės ūkio veiklą. Todėl, kad būtų galima įvertinti, ar tikslas pasiektas, svarbu atlikti žemės ūkio veiklos pajamų dydžio pokyčių analizę.

IX b)

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija ketina:

- tobulinti žemės ūkio ekonomines sąskaitas (ŽŪES), kad būtų galima pateikti išsamesnę informaciją apie veiksmus, darančius poveikį žemės ūkio pajamoms;
- atlikti tyrimą, siekdama nustatyti, ar ŽŪES gali būti tobulinamos, kad būtų galima pagrįstai įvertinti ūkininkų gaminamų viešųjų gėrybių ekonominę vertę;
- su valstybėmis narėmis aptarti galimybę oficialiai nustatyti, kad veiklos procedūros apimtų regionines ŽŪES;
- peržiūrėti, ar ŽŪES informacija tinkamai naudojama rengiant pajamų rodiklius.

IX c)

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Jau turima ŪADT duomenų apie beveik visas ES subsidijas.

IX d)

Kalbant apie ŽŪES, Komisija sutinka su šia rekomendacija. Komisija ketina nustatyti reikalavimą reguliariai rengti ŽŪES kokybės užtikrinimo ataskaitas ir vertinti atitiktį, siekdama gauti pakankamą užtikrinimą, kad valstybės narės taiko kokybės užtikrinimo sistemą.

Komisija ketina pašalinti su ŪADT susijusius trūkumus, nustatytus naudojantis ŪADT, – ji su atitinkamomis valstybėmis narėmis **tarsis dėl konkretaus tvarkaraščio**, jas ragindama geriau išnaudoti sistemos teikiamas galimybes. Komisijai žinoma, kad kai kuriose valstybėse narėse esama su ŪADT veiksmingumu susijusių problemų; Komisija jau įgyvendina veiksmus esamiems trūkumams pašalinti. Parengtas metinis apsilankymų vietoje planas ir veiksmų planai, taip pat rengiami tolesni posėdžiai, siekiant įvertinti pažangą, padarytą sprendžiant sutartus klausimus. Taikant šį metodą, pastaraisiais metais kelete valstybių narių padaryta didelė pažanga.

X

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Nustatyti rodikliai – tai pradinis pagrindas, kuriuo remiantis atliekamas vertinimas. Todėl būtų naudinga, kad vertintojai, priimdami sprendimus dėl pasiektų rezultatų, naudotųsi papildoma informacija. Atliekant vertinimą, atsižvelgiant į BŽŪP priemonių sukūrimo tikslus, tikrinamas jų veiksmingumas ir efektyvumas, taip pat kiti dalykai.

Įvadas

03

Kalbant apie tiesiogines išmokas, vykdam BŽŪP 2003 m. reformą pradėtas perėjimo nuo išmokų, susietų su tam tikros rūšies gamyba, prie išmokų, **atsietų** nuo gamybos, procesas. Tai padaryta siekiant didesnio žemės ūkio orientavimo į rinką (neberibojant ūkininkų pasirinkimo galimybių gamybos atžvilgiu) ir laikantis Komisijos įsipareigojimų Pasaulio prekybos organizacijai (PPO). Tačiau teikiant abiejų rūšių paramą iki 2003 m. ir po 2003 m., buvo remiamos ūkių pajamos.

Kalbant apie ūkininkų pajamų rėmimą, svarbios ir kitos BŽŪP priemonės, pavyzdžiui, investicinė pagalba arba išmokos už plotus, kuriuose esama gamtinių kliūčių (kaimo plėtra), ir rinkos priemonės (bendras rinkų organizavimas).

Be to, viena iš pagrindinių per pastaruosius 10 metų matomų tendencijų yra ta, kad vis labiau pabrėžiami nerimą keliantys aplinkosaugos ir klimato klausimai, – ne tik 2013 m. nustačius žalinimo išmokas, bet taip pat teikiant kompleksinę paramą ir įgyvendinant daug kitų aplinkosaugos priemonių. Tikimasi, kad įgyvendinant BŽŪP bus remiamos ūkių pajamos, tačiau **kartu** bus daroma pažanga sprendžiant aplinkosaugos (ir klimato) klausimus.

04

Rengiantis reformai, su suinteresuotaisiais subjektais ir kitomis institucijomis plačiai diskutuota dėl BŽŪP tikslų, taip pat dėl tiesioginių išmokų ir kitų priemonių konkretaus loginio pagrindo. Rengti vieši debatai, parengtas komunikatas ir, pavyzdžiui, prie Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, susijusių su tiesioginėmis išmokomis, buvo pridėtas aiškinamasis memorandumas, kuriame nurodytas reformos loginis pagrindas (COM(2011) 625 *final/2*).

Be to, Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnyje nustatyti trys bendri BŽŪP tikslai, o įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 834/2014 2 konstatuojamojoje dalyje – konkretūs tikslai.

06

Įgyvendinant BŽŪP, ūkininkų pajamos remiamos remiant jų vykdomą žemės ūkio veiklą (teikiant su plotu siejamą paramą, konkretiems sektoriams skirtą kelių rūšių paramą, investuojant, įgyvendinant rinkos priemones, žemės ūkio paskirties žemėje vykdam aplinkosaugos veiklą). Todėl tai, kad stebimos iš šios žemės ūkio veiklos gaunamos pajamos, neprieštarauja taisyklėms. Naudinga ES lygmeniu stebėti bendras ūkininko namų ūkio pajamas, tačiau tai neturėtų būti pagrindas, kuriuo remiantis nustatomas paramos, skiriamos konkrečiai ūkininkavimo veiklai, poreikis.

Komisijos nuomone, įgyvendinant BŽŪP, bendrų ūkininko namų ūkio disponuojamųjų pajamų (visų pajamų, neįskaitant mokesčių ir socialinio draudimo įmokų) sąvoka nėra svarbiausia. Deramas žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygis turi būti užtikrinamas visų pirma didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas.

12

Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 68 konstatuojamojoje dalyje taip pat aiškiai nustatyti tikslai, kuriuos įgyvendinant tai turi būti padaryta. Šiuo tikslu naudojami įgyvendinimo reglamentuose (ES) Nr. 808/2014 ir 834/2014 nustatyti rodikliai.

15

Remiantis rodikliais, vertinami įgyvendinant BŽŪP tikslus pasiekti rezultatai, t. y. veiksmingumas, efektyvumas, tinkamumas, nuoseklumas, suderinamumas ir ES pridėtinė vertė. Tačiau remiantis rodikliais, ypač jei jie naudojami atskirai, neįmanoma įvertinti politikos, priemonės ar veiklos rezultatų, nes ilgainiui rodiklių vertės pokyčiai turi būti vertinami ir suprantami atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, kuriomis jie naudojami.

16

Audito Rūmams atlikus šį auditą, Komisija peržiūrėjo ŪADT teisinį pagrindą ir į jį įtraukė su pajamomis, gautomis iš kitos pelningos veiklos, ir kitais dalykais susijusias nuostatas.

Pastabos

25. BŽŪP bendra stebėjimo ir vertinimo sistema (BSVS)

BSVS, įskaitant jos taikymą ūkininkų pajamų srityje, aiškiai apibrėžta teisės aktuose. Šioje sistemoje nustatyta su įvairaus masto BŽŪP poveikiu, rezultatais, produkcija ir konkrečiomis aplinkybėmis susijusių rodiklių hierarchija. Nustatyti atitinkami kiekvieno rodiklio duomenų šaltiniai, daugiausia dėmesio skiriant sukurtoms duomenų rinkimo priemonėms. Nors visada galima padaryti patobulinimų, aišku tai, kad duomenų rinkinys yra.

26

SESV 39 straipsnio 1 dalies b punkte tikslas užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį siejamas su žemės ūkiu našumu. Ši sąsaja įtvirtinta pačioje nuostatoje, darant konkrečią nuorodą į „žemės ūkyje dirbančius asmenis“. Ši nuoroda neapima žemės ūkyje nedirbančių asmenų (pvz., kita profesine veikla užsiimančių namų ūkiu narių), taip pat ji neapima ūkininko veiklos, kuri aiškiai yra visiškai nesusijusi su žemės ūkiu. Atitinkamai SESV 39 straipsnio 1 dalies b punktas yra aiškiai susietas su SESV 39 straipsnio 1 dalies a punktu („didinti žemės ūkiu našumą“) pabrėžiant tai SESV 39 straipsnio 1 dalies b punkto pradžioje pavartotu žodžių junginiu „tokiu būdu“. Todėl Komisija mano, kad teisinga sutelkti dėmesį į žemės ūkiu veiklos (įskaitant pagalbinę veiklą) pajamas, kadangi šios pajamos yra svarbiausias dalykas įgyvendinant BŽŪP (ne bendros namų ūkiu pajamos, nesusijusios su žemės ūkiu ir kaimo plėtra).

27

Statistikos sistemą, kurioje teikiama informacija apie žemės ūkiu veiklos pajamas, sudaro ŪADT ir ŽŪES. Informacija apie ūkininkų namų ūkių pajamas renkama rengiant ES SPGS, o imties dydis nustatomas taip, kad būtų užtikrinta visos populiacijos aprėptis. Paprastai daugumoje valstybių narių nėra galimybių pateikti atskirų žemės ūkiu sektoriaus duomenų.

Kadangi iš esamos informacijos matyti, kad su žemės ūkiu veikla, *sensu stricto*, nesusijusios pajamos (išskyrus gautas įvairinant ūkininkavimo veiklą) darosi vis svarbesnės, ŪADT tyrimas atidžiai peržiūrėtas ir pradėta apskaičiuojant ūkiu pajamas naudoti visiškai naują duomenų apie pajamas, gautas iš kitos su valda susijusios pelningos veiklos, rinkinį.

Komisija atliko mikroduomenų apie ūkininkų namų ūkių pajamas rinkimo galimybių tyrimą. Tačiau projektas dėl ūkininkų namų ūkių sektoriaus pajamų Žemės ūkiu statistikos nuolatiniame komitete (CPSA) toliau nebuvo svarstytas.

28

ES SPGS imties dydis nustatomas taip, kad būtų aprėpta visa populiacija, ir paprastai daugumoje valstybių narių nėra galimybių pateikti pakankamai tikslių atskirų žemės ūkio sektoriaus duomenų.

30 - Pajamų palyginimas pagal ekonomikos sektorius

Komisijos nuomone, svarbu **žemės ūkio veiklos pajamas** palyginti su kitų ekonomikos sektorių vidutiniu darbo užmokesčiu ir tuo tikslu parengti orientacinę sistemą¹.

Įgyvendinant BŽŪP, ūkininkų pajamos remiamos remiant jų vykdomą žemės ūkio veiklą (teikiant su plotu siejamą paramą, konkrečioms sektoriams skirtą kelių rūšių paramą, investuojant, įgyvendinant rinkos priemones, žemės ūkio paskirties žemėje vykdant aplinkosaugos veiklą). Todėl iš šios žemės ūkio veiklos gaunamų pajamų stebėjimas ir jų palyginimas su alternatyviosiomis sąnaudomis, būtent su darbo užmokesčiu, kurį būtų galima gauti kituose sektoriuose, yra pagrįstas. Naudinga ES lygmeniu stebėti bendras ūkininko namų ūkio pajamas, tačiau tai neturėtų būti pagrindas, kuriuo remiantis nustatomas paramos, skiriamos konkrečiai ūkininkavimo veiklai, poreikis.

32

Remiantis ŪADT duomenimis, reguliariai lyginamos įvairių grupių ūkininkų pajamos. Nacionalinių sąskaitų sistemoje nėra galimybių taip atskirti pajamas – nei žemės ūkio sektoriaus, nei kitų ekonomikos sektorių. Gautos vertės – rodikliai, iš kurių matyti padėtis žemės ūkio sektoriuje, buvo palyginti su kitais ekonomikos sektoriais, kuriuose taip pat esama didelių skirtumų.

33

ŽŪES sudaromos vadovaujantis pagrindinėmis 1995 m. Europos sąskaitų sistemos (ESS)² sąvokomis ir taisyklėmis. Tačiau Reglamentas (EB) Nr. 549/2013 netaikomas ŽŪES, o 2010 m. ESS (patikslinta 1995 m. ESS versija) gali būti taikoma tik pakeitus su ŽŪES susijusius teisės aktus (pakeitimai jau daromi).

Pagrindiniai pakeitimai, padaryti perėjus nuo 1995 m. ESS prie 2010 m. ESS, nebuvo konkrečiai susiję su žemės ūkiu. Kai kurios valstybės narės tyrė šių pakeitimų pasekmes: vienu išvadose teigiama, kad poveikis buvo labai mažas, kitų – kad poveikio nebuvo.

34

Iš tiesų ŽŪES nepritaikytos tam, kad padėtų lengviau analizuoti konkrečių sektorių pajamų priklausomybę nuo subsidijų ir jų svarbą perspektyviam ūkininkavimui regionuose, konkrečių rūšių produkcijai arba atskiroms socialinėms ir ekonominėms ūkininkų grupėms.

Todėl Komisija naudoja ŪADT siekdama įvertinti subsidijų poveikį ūkių lygmeniu.

1 Kadangi nustatant iš žemės ūkio veiklos gaunamas ūkininkų pajamas ir sektoriaus vidutinį darbo užmokestį taikomos skirtingos sąvokos ir trūksta patikimos informacijos apie kai kurių valstybių narių visos ekonomikos masto statistinius duomenis, susijusius su darbo jėga (etato ekvivalentu), skaičiai turi būti vertinami atsargiai.

2 ESS – Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų valstybių naudojama Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema.

35

Komisija sutinka, kad informacija apie žemės ir jos nuomos kainas svarbi vertinant BŽŪP poveikį. 2014 m. lapkričio mėn. ir 2015 m. liepos mėn. Komisija atitinkamai CPSA ir DGAS pateikė Komisijos reglamento dėl žemės ir jos nuomos kainų projektą; tai tarpinis etapas prieš priimant Parlamento ir Tarybos reglamentą. CPSA ir DGAS konsensusas dėl Komisijos reglamento nepasiektas. Prieita prie išvados, kad statistiniai duomenys apie žemės kainas yra kintantys ir dėl kelių sandorių jie gali tapti nepatikimi. Žemės ūkio statistikos strategijoje nuo 2020 m. numatyta galimybė įtraukti statistinius duomenis apie žemės kainas į žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos statistikos pagrindų reglamentą.

36

Reglamento (EB) Nr. 223/2009 14 straipsnio 1 dalies c punkte pripažįstama, kad nacionalinės statistikos institucijų ir Komisijos sudaromi rašytiniai susitarimai – Europos statistikos programos įgyvendinimo priemonė.

Šiuo atveju susitarimų sudarymo data yra ankstesnė nei Reglamento (EB) Nr. 223/2009 priėmimo data, ir jie sudaryti džentelmeniško susitarimo pagrindu.

Komisija imsis veiksmų, kad būtų įforminti su ESS regioninių duomenų teikimu susiję veiklos susitarimai.

38

ŽŪES pateikiamos ir absoliučios vertės, ir rodikliai. Rodikliai neabejotinai sukurti per tam tikrą laiką atsiradusiems pokyčiams stebėti, o absoliučios vertės, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, gali būti naudojamos norint palyginti įvairių šalių vidutinį pajamų dydį. Pateikiant informaciją apie metinius darbo vienetų, nesiekiami parodyti pavienių asmenų arba namų ūkių pajamų dydžio (juo labiau – ūkininkų namų ūkių gyvenimo lygio). Siekiama parodyti struktūrinių pokyčių per tam tikrą laiką padarytą poveikį vidutinėms žemės ūkio pajamoms (t. y. su žemės ūkiu susijusių darbo vietų skaičiaus sumažėjimo lygį). Be to, Komisija gerai supranta, kad esama trūkumų, – naudojant rodiklius, jie neišvengiami. Taigi nėra labai naudinga vertinant rezultatus naudoti vieną rodiklį arba spręsti apie atskiro rodiklio teigiamas ypatybes ar trūkumus.

39

Eurostato 2010 m. ŪST duomenimis, 97 proc. ES žemės ūkio valdų buvo valdomos vieno savininko (žr. Audito Rūmų preliminarinių pastabų 6 dalį), nors juridiniai subjektai dirbo 27 proc. ES žemės ūkio paskirties žemės.

Komisija BŽŪP stebėjimo ir vertinimo sistemos rodiklio „žemės ūkio verslo pajamos“ apraše labai aiškiai nurodė, kad tai nėra žemės ūkio veiklą vykdančių namų ūkių visų pajamų arba disponuojamųjų pajamų rodiklis, kadangi pastarieji gali gauti pajamų ne vien iš žemės ūkio, bet ir iš kitų šaltinių (ne žemės ūkio veiklos, atlygio, socialinių išmokų ir nuosavybės). Kitaip tariant, žemės ūkio verslo pajamos negali būti laikomos ūkininkų pajamomis³.

Svarbu esamus statistinius duomenis analizuoti nuosekliai. ŪADT informacija gali papildyti ŽŪES pateiktą informaciją.

3 Žr. http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/context/2015/2015-10-01-context-indicators_en.pdf.

41

Pagrindinius ŪADT pokyčius taip pat lėmė nuoseklios BŽŪP reformos. Siekiant atsižvelgti į BŽŪP po 2013 m., į ŪADT klausimyną įtraukta keletas su agrarine aplinkosauga susijusių kintamųjų ir naujų su subsidijomis (įskaitant žalinimo išmokas) susijusių kintamųjų (reglamentai (ES) Nr. 385/2012 ir 2015/220). Taip pat po 2008 m. BŽŪP reformos padaryta su ŪADT susijusių Reglamento (EB) Nr. 868/2008 pakeitimų, o po 2003 m. BŽŪP reformos – su ŪADT susijusių Reglamento (EB) Nr. 2253/2004 pakeitimų ir pan.

42

Į išorinius gamybos veiksmus atsižvelgiama nustatant kitus rodiklius, pavyzdžiui, grynąsias ūkio pajamas ir grynąsias ūkio pajamas metiniam darbo vienetui. Atsižvelgiant į konkrečius analizės poreikius, gali būti naudojami ir pritaikomi įvairūs rodikliai, nustatyti remiantis ŪADT rezultatais.

43

Šiems ūkiams taip pat taikomas pajamų rodiklis „grynoji ūkio pridėtinė vertė metiniam darbo vienetui“ (GŪPVM DV). Svarbu pabrėžti tai, kad ŪADT informacija renkama taikant visą atskirų finansinių kintamųjų rinkinį; atsižvelgiant į konkrečius analizės poreikius, jie gali būti pakartotinai bendrinami.

44

Prireikus analizės tikslu galima nustatyti pajamų rodiklius, skirtus ūkiams, kurių organizacija tokia kaip įprastų bendrovių.

45

Renkant ŪADT duomenis, nepiniginės pajamos atskirai neregistruojamos, tačiau į jas atsižvelgiama atliekant ŪADT duomenimis grindžiamas analizes (pvz., sudarant rodiklius, susijusius su šeimos darbo jėgos apmokėjimu ir ūkio pelnu). Pajamų apmokestinimo valstybių narių lygmeniu poveikio analizių rengimas į ŪADT taikymo sritį neįeina.

46

Į naujausią ŪADT ūkių ataskaitos versiją įtraukta ir kita tiesiogiai su ūkiais susijusi pelninga veikla.

47

Jei veikla valdoma atskiruose verslo padaliniuose, o ne į ŪADT imtį įtrauktame ūkyje, ja prie ūkio pajamų neprisidedama.

Nors gali būti sunku atskirti žemės ūkio ir ne žemės ūkio veiklą, Komisija mano, kad papildomi pajamų šaltiniai, kurie aiškiai nėra susiję su žemės ūkiu, įgyvendinant BŽŪP nelabai svarbūs.

2 langelis

Kadangi duomenys apie kitą tiesiogiai su ūkiu susijusią pelningą veiklą ŪADT renkami tik nuo 2014 finansinių metų ir šie duomenys turi būti pateikti Komisijai iki 2015 m. gruodžio 31 d. (Jungtinės Karalystės ir Vokietijos – keliais mėnesiais vėliau), sprendžiant, ar vertinimas yra nuoseklus, daugiausia remiamasi registravimo praktika iki naujos ūkio ataskaitos nustatymo.

Reikalaujama, kad visos valstybės narės pateiktų duomenis pagal suderintas taisykles, kurias rengiant jos prisidėjo ir dėl kurių balsavo ŪADT reikalų komitete. Spręsti, ar kita tiesiogiai su ūkiu susijusi pelninga veikla yra vertinama nuosekliai, bus galima tik gavus visus patvirtintus 2014 m. duomenis.

48

Kaip paaiškinta ŪADT teisės aktuose ir metodikoje, nustatyti valstybėse narėse taikomas įvairias įtraukimo į ŪADT ribas ir aprėptį – viena iš būtinųjų ŪADT imties sudarymo ir pagrįstų rezultatų gavimo sąlygų, atsižvelgiant į šio tyrimo taikymo sritį ir tikslus. Iš tiesų skirtingos ribos rodo, kad tam tikrose valstybėse narėse esama skirtingų ūkių struktūrų, taigi nustatant ribas į tai atsižvelgiama. Kalbant apie ES subsidijų gavėjų aprėptį, iš metinio visos ES paramos gavėjams skirtų tiesioginių išmokų sumos ir suvestinių rezultatų, gautų renkant ŪADT duomenis, palyginimo matyti, kad visoje ES aprėptis yra gera, pavyzdžiui, nuo gamybos atsietų tiesioginių išmokų gavėjų aprėptis – didesnė nei 90 proc. Šiuos rezultatus patvirtina ir tai, kad ŪADT duomenys yra plačiai naudojami atliekant poveikio vertinimą ir ekonomines BŽŪP subsidijų poveikio ūkių pajamoms analizes.

49

Kadangi ŪADT aprėpia didžiausią galimą į rinką orientuotų ūkių žemės ūkio produkcijos, žemės ūkio paskirties žemės plotų ir ūkyje naudojamos darbo jėgos dalį, ŪADT tikslas – palyginti šios rūšies ūkių pajamas. Palyginti valstybės narės ūkių pajamas naudojantis ŪADT duomenimis naudinga būtent dėl to, kad imtis apima įvairias šalies lygmens ūkių struktūras. Jei tam tikros valstybės narės ūkiai, kurių standartinės produkcijos vertė 10 000 EUR per metus, nėra įtraukiami į ŪADT, nėra jokios priežasties juos įtraukti lyginant pajamas. Taigi, lyginant vidutines pajamas vienam darbuotojui, visuose į ŪADT įtrauktuose ūkiuose galima klaidingai suprasti ūkininkų pajamų padėtį įvairiose valstybėse narėse tik tuo atveju, jei prie duomenų nepateikiamas išsamus paaiškinimas, kokią ūkių populiacijos dalį tie duomenys apima.

50

ŪADT sukurtas siekiant surinkti apskaitos duomenis, kurie visų pirma reikalingi:

- a) kad būtų galima kasmet nustatyti žemės ūkio valdų pajamas, įeinančias į tyrimo sritį;
- b) žemės ūkio valdų veiklos analizei atlikti.

Jis neskirtas informacijai apie ES paramos gavėjus teikti ir sukurtas ne kaip stebėjimo priemonė, naudotina įgyvendinant kaimo plėtros priemones. Tuo tikslu reiktų po kiekvienos politikos reformos pritaikyti imtį – tai trukdytų užtikrinti duomenų nuoseklumą ir patikimumą.

Vis dėlto ŪADT apima daugiau nei 90 proc. tiesioginių išmokų. Į ŪADT neįtraukti paramos gavėjai daugiausia yra ne visą savo darbo laiką ūkiui skiriantys arba natūrinį ūkį turintys ūkininkai, kurių produkcija nesiekia atitinkamų tyrimo ribų ir kurie gauna tik mažą viso biudžeto dalį. Paprastai šie paramos gavėjai neturi sąskaitų, kurias būtų galima naudoti ŪADT.

Dėl ES žemės ūkio valdų struktūrinių pakeitimų sumažėjo ūkių skaičius; atitinkamai sumažėjo tiesioginių išmokų gavėjų skaičius (– 12 proc. 15 ES valstybių narių, – 7 proc. 10 naujų ES valstybių narių nuo 2005 m. ir – 4 proc. Bulgarijoje ir Rumunijoje nuo 2008 m.). Mažesnė paramos gavėjų dalis gauna nedideles tiesioginių išmokų sumas, todėl vienam paramos gavėjui priskiriama didesnė vidutinė suma, ypač valstybėse narėse, į ES įstojusiose 2004 ir 2007 m.

51

Komisija ir valstybės narės jau bendradarbiauja siekdamos užtikrinti galimybę informaciją apie ES paramą pajamoms sujungti su duomenimis apie žemės ūkio struktūras ir žemės naudojimą. 2012 m. sukurta darbo grupė, kuriai pavesta susieti administracinių duomenų šaltinius, statistinius duomenis ir ŪADT. Jos veikloje dalyvavo įvairių valstybių narių atstovai – dalytasi įvairia patirtimi, susijusia su duomenų šaltinių integravimu. Šia linkme toliau dirba Eurostatas, vykdydamas su žemės ūkio statistikos strategija nuo 2020 m. susijusią veiklą ir daug dėmesio skirdamas įvairių duomenų šaltinių integravimui. Nors dar reikia išspręsti įvairias technines ir teisinės problemas, tikimasi, kad rengiant statistinius duomenis bus galima geriau naudotis administraciniais duomenimis.

52

Statistikos principai, kuriais vadovaujantis rengiama Europos statistika, nurodyti Reglamente (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos. Šie principai – kokybės užtikrinimo sistemos pagrindas ir yra teisiškai privalomi. Praktikos kodeksas – savireguliacinio priemonė, Europos statistikos sistemos komiteto (ESSK) patvirtinta įgyvendinant Europos statistikos sistemą (ESS); kodekso taikymas įgyvendinant ESS stebimas atliekant tarpusavio vertinimą ir tobulinimo veiksmus. Vadovaudamosi iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 223/2009, valstybės narės ir Komisija imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų nustatyti įsipareigojimai dėl pasitikėjimo statistika ir taip būtų išsaugotas pasitikėjimas Europos statistika.

54

Komisija pakartotinai paprašė valstybių narių pateikti vadinamuosius ŽŪES inventorius.

Naujas inventorių patikrinimas pradėtas 2014 m. gruodžio mėn. Nustatyta inventorių pateikimo data – 2016 m. rugsėjo 30 d.

55

Po 54 dalyje minimo naujo inventorių patikrinimo bus gauta naujausia informacija apie metodikas; naudojantis šia informacija bus galima įvertinti šioje pastaboje nurodytus dalykus.

56

2014 m. gruodžio mėn. Komisijos žemės ūkio sąskaitų ir kainų darbo grupė ėmėsi veiksmų nustatytiems neatitinkamiems, susijusiems su vynu ir alyvuogių aliejumi, pašalinti ir šis darbas tebevyksta.

3 langelis. Antra įtrauka

Kokiu mastu ta pati nepagrindinė ne žemės ūkio veikla gali būti atsieta, priklauso nuo administracinių taisyklių, kurios įvairiose valstybėse narėse skiriasi. Iš tiesų Reglamente (EB) Nr. 138/2004 aiškiai teigiama, kad kiekviena šalis, atsižvelgdama į savo žemės ūkio ypatybes, turi sudaryti neatsiejamos nepagrindinės ne žemės ūkio veiklos rūšių sąrašą (1 priedo 1.30 punktas).

3 langelis. Trečia įtrauka

Rumunijos institucijų teigimu, subsidijos registruojamos vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 138/2004 nuostatomis. Atitinkamos subsidijos mokamos pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą (VIPS); ši sistema – supaprastinta bendrosios išmokos sistema, taikoma valstybėse narėse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m. ar vėliau⁴.

Rumunija tvirtina, kad išmokos pagal VIPS – tai subsidijos, kurios nėra tiesiogiai susijusios su gamyba arba gamybos veiksniais, kaip aiškinama 3.065 pastraipoje, ir kad šios išmokos yra tiesioginė parama pajamoms, kaip aiškinama 3.066 dalyje. Komisija imsis tolesnių veiksmų šiuo klausimu.

3 langelis. Ketvirta įtrauka

Komisija imsis tolesnių veiksmų su Prancūzija susijusiu klausimu.

⁴ Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 138/2004 priedo 2 skirsniu „Kitos subsidijos gamybai“;

3.065. Kaupimo principo taikymas kitų subsidijų gamybos apskaitai gali būti gana keblus. < > Jeigu subsidijos nėra tiesiogiai susietos su gamyba ar gamybos veiksniais, sunku nustatyti sandorio, dėl kurio skiriamos subsidijos, laiką ir atskirti jį nuo laiko, kada mokamos subsidijos. Šiuo konkrečiu atveju subsidijos traukiamos į apskaitą tada, kai jos gaunamos.

3.066. Rekomenduojamas toks specialus traktavimas:

<...>

kitos subsidijos, netiesiogiai mokamos už produktus ar gamybos veiksnius (tiesioginė parama pajamoms, pagalba ūkininkauti mažiau palankiems regionams ir pan.): rekomenduojama naudoti kriterijų, priklausantį nuo išmokų trukmės, kadangi sunku nustatyti, kada buvo pateiktas prašymas kompensacijai ir ar buvo tiksliai nurodytos atitinkamos sumos.

57

Statistinių duomenų tikslinimas yra standartinis metodas, taikomas įvairiose pasaulio šalyse ir visoms statistikos sritims. Duomenys tikslinami gavus naują informaciją, kurią, siekiant užtikrinti geresnę kokybę, galima įtraukti į rezultatus. Tikslinant duomenis užtikrinama geresnė rezultatų kokybė. Jei duomenys atnaujinami dažniau, nei leidžiama, taikydama tvirtinimo procedūras Komisija gali reaguoti ir pateikti siuntėjui pastabas.

58

Komisija priminė šioms keturioms valstybėms narėms, kad jos turi pateikti savo veiklos vertinimą.

Bendras Komisijos atsakymas į 60 ir 61 dalių pastabas

Tai, kaip įgyvendinama pasirinkta sistema, lemia gerą arba prastą duomenų kokybę.

62

ES teisės akte (Tarybos reglamento (EB) Nr. 1217/2009 7 straipsnyje) aiškiai nurodyta, kad valdų atrankos planas yra tvirtinamas Nacionalinio komiteto, o po to teikiamas Komisijai. Nacionaliniuose komitetuose atstovaujama nacionaliniams statistikos institutams – jie teikia ekspertų konsultacijas su parametru tikslumu ir patikimumo intervalais susijusiais klausimais.

Anksčiau Komisija neturėjo Audito Rūmų minimos išsamios informacijos. Tačiau per pastaruosius kelerius metus padėtis pasikeitė.

63

Imties dydį lemia ne vien bendras ūkių skaičius; ją sudarant užtikrinama, kad, atsižvelgiant į kiekvieno regiono ūkių tipus ir dydžius, būtų įtraukta tam tikrame žemės ūkio sektoriuje vykdoma visų rūšių žemės ūkio veikla. Todėl spręsti, ar tam tikra ūkių dalis yra reprezentatyvi, galima atsižvelgiant į klasterį sudarančių ūkių panašumą.

Kalbant apie Ispanijos imtį, Audito Rūmų analizė grindžiama pagal ankstesniąją sutartį surinktais duomenimis; ne visada buvo užtikrintas pageidaujamas šių duomenų reprezentatyvumas. Ši sutartis patikslinta, o patobulinimai matomi iš tolesnių metų duomenų.

64

Komisijai žinomi metodai, taikomi atrenkant ūkius imčiai sudaryti, kadangi ši informacija pateikiama valstybių narių kasmet siunčiamoje atrankos plano informacijos suvestinėje (Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 3 straipsnis). Remiantis informacija apie taikomus metodus, galima analizuoti, kokią įtaką subjektyvūs veiksniai gali daryti gautos informacijos apie pajamas reprezentatyvumui.

Kalbant apie Ispanijos imtį, paregionių įtraukimo į imtį aspektas nėra svarbus. Iš tiesų teikiant ŪADT duomenis užtikrinama ŪADT padalinio (regiono) aprėptis, o imties dydis nustatomas siekiant užtikrinti ūkių aprėptį regiono mastu. Tačiau tai nereiškia, kad bus neįmanoma įvertinti tiesioginių išmokų vien dėl to, kad politikos regionai nevisiškai atitinka statistinius regionus. Galiausiai, teritorinių struktūrų aprėptis užtikrinama aukštesniu, t. y. geografinio vieneto, lygmeniu (dažnai taip yra atliekant imčių tyrimus).

Bendras Komisijos atsakymas į 65 ir 66 dalių pastabas

Komisijai šie sunkumai žinomi; analizuojant šių klasterių, apimančių mažiau atrinktų ūkių, duomenis jau imamasi atitinkamų priemonių. Verta pabrėžti, kad ŪADT analizes daugiausia atlieka Komisijoje dirbantys ekonomikos analitikai, glaudžiai bendradarbiaudami su duomenų tikrintojais ir ryšių palaikymo agentūromis. Be to, kiekvieną kartą iš išorės gavę tyrėjų prašymą pateikti duomenis, duomenų analitikai suteikia visą reikiamą pagalbą ir informaciją, siekdami užtikrinti tinkamą duomenų aiškinimą.

68

Komisijai žinoma, kad mažesniuose ūkiuose mažiau įprasta tvarkyti apskaitą. Dėl to, nagrinėjant kai kurių šalių, pavyzdžiui, Rumunijos ir Ispanijos, duomenis, daugiau dėmesio skiriama tam, kad būtų rasti galimi sprendimai, kaip išvengti nekokybiškų duomenų surinkimo rizikos.

Išnagrinėjusi žemės ūkio sektoriaus struktūrinius pokyčius, Ispanijos ryšių palaikymo agentūra pasiūlė nuo tada, kai bus teikiami 2015 finansinių metų duomenys, taikyti didesnę įtraukimo į ŪADT ribą paliekant tą patį imties ūkių skaičių – taip vietoj mažų apskaitos netvarkančių ūkių būtų įtraukti reprezentatyvesnę apskaitą tvarkantys ūkiai.

Kadangi Rumunijos žemės ūkio struktūra sudėtinga ir šioje šalyje yra apie trečdalis visų ES mažesnių ūkių, jau nuo pirmųjų metų po Rumunijos įstojimo į ES atidžiai stebima ŪADT imtis ir duomenų kokybė.

69

ŪADT rezultatai pateikiami remiantis metinių darbo vienetų skaičiumi (pvz., pajamų rodikliu GŪPVMDV); dėl to, neatsižvelgiant į darbo tam tikruose ūkiuose valandų skaičių, duomenys yra palyginami.

70

Reikėtų rasti būdą, kaip užtikrinti, kad duomenys būtų skelbiami greitai ir kad jų kokybė būtų pakankama. Kadangi įgyvendinant BŽŪP svarbiausias dalykas yra informacija apie ūkio pajamas ir ji negali būti naudojama nepatvirtinta, pirmenybė teikiama duomenų kokybei, nors nuolat stengiamasi duomenis paskelbti anksčiau (naudojant klausimyną, kurį sudaro 2 000 kintamųjų, 28 valstybėse narėse kasmet apklausiami apie 85 000 ūkių savininkų).

Be to, patvirtintų ŪADT duomenų skelbimas netrunka ilgiau nei bet kurio kito duomenų šaltinio skelbimas, jei duomenys turi būti išsamiai tikrinami, o kiekvieno ūkio duomenys – tvirtinami.

Komisijos skelbiamose ŪADT duomenimis grindžiamose analizėse pateikiami apytikriai skaičiavimai, kuriais remiantis galima analizuoti ilgesnio laikotarpio duomenis nei esami metiniai duomenų rinkiniai.

Taip pat jau aiškiai matyti, kad bendromis Komisijos ir valstybių narių pastangomis užtikrinta geresnė duomenų, kuriais bus galima naudotis atliekant BŽŪP 2013 m. reformos vertinimą, kokybė.

72

Rumunijoje galimo ES finansavimo suma siekia 960 000 eurų per metus (160 eurų padauginta iš 6 000 atrinktų ūkių). Komisijai žinoma, kad šioje valstybėje narėje patiriama sunkumų naudojant turimas finansavimo lėšas (nors iš naujausios informacijos galima suprasti, kad šiuo metu pinigai naudojami IT sistemos, kuri reikalinga duomenims rinkti, tobulinimui), bet, Komisijos vertinimu, šių lėšų turi pakakti Rumunijos ŪADT sistemai patobulinti.

Po pastaraisiais metais atliktų ŪADT patobulinimų, Ispanijos žemės ūkio ministerija vėl pradėjo savo svetainėje ir „Anuario de Estadísticas Agrarias“ skelbti ŪADT duomenimis grindžiamą informaciją. Tai labai lauktas pirmas žingsnis link to, kad duomenys būtų naudojami valstybės tikslais.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 68 dalies pastabas.

73

ŪADT duomenų kokybės užtikrinimo sistema veikia ir ją sudaro su teise, organizacija ir procedūromis susijusios dalys:

- reikalavimai dėl ŪADT ir ŪADT duomenų nustatyti pagrindiniame reglamente;
- iš valstybių narių gautų duomenų kokybės tikrinimas ir numatytos duomenų kokybės gerinimo priemonės aprašytos už ŪADT atsakingo padalinio parengtoje oficialioje tvarkoje.

ŪADT taisyklėse aiškiai nurodyta sąvoka „teisingai parengtos ūkių ataskaitos“ ir nurodyta, kad duomenis tvirtina Komisija (Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/220 11 ir 13 straipsniai).

74

Komisijai pateiktų duomenų tikslumas vertinamas visoms valstybėms narėms taikant vienodas procedūras (t. y. kasmet atliekamas duomenų kokybės tvirtinimas, kaip aprašyta adresu http://ec.europa.eu/agriculture/rica/collect_en.cfm#tnfqc, ir kasmet trijuose ketvirtadaliuose valstybių narių rengiami apsilankymai vietoje).

75

Komisijai žinoma, kad kai kuriose valstybėse narėse esama su ŪADT veiksmingumu susijusių problemų; Komisija jau įgyvendina veiksmus nustatytiems trūkumams pašalinti. Parengtas metinis apsilankymų vietoje planas ir veiksmų planai, taip pat rengiami tolesni posėdžiai, siekiant įvertinti pažangą, padarytą sprendžiant sutartus klausimus. Taikant šį metodą, kelete valstybių narių padaryta didelė pažanga, pavyzdžiui:

- po 2014 m. apsilankymo Ispanijoje ir tolesnių veiksmų Ispanijos institucijos sustiprino ŪADT personalą, pakeitė sutarties su duomenų rinkėjais sąlygas, išnagrinėjo su duomenimis susijusius trūkumus ir pradėjo ŪADT duomenis vėl naudoti ir skelbti;
- po 2013 m. apsilankymo Danijoje, 2015 m. apsilankymo Suomijoje ir tolesnių veiksmų išnagrinėta keletas su atitinkamų imčių naudojimu susijusių problemų ir pasiūlyta sprendimų, kurie šiuo metu įgyvendinami.

Graikijos ŪADT įtrauktas į veiksmų planą ir įvairių nacionalinių institucijų, dalyvaujančių rengiant žemės ūkio statistiką, bendradarbiavimo protokolą; jo tikslas – sujungti žemės ūkio statistiką ir administracinius duomenis į vieną pirminių produktų sektoriaus administracinių ir statistinių duomenų sistemą. Šis veiksmų planas įtrauktas į 2014 m. atnaujintą su Graikija pasirašytą susitarimo memorandumą, kuriame pateiktas veiksmų ir kriterijų, Komisijos tarnybose suderintų siekiant spręsti rūpimus klausimus, dėl kurių Graikijos institucijos įsipareigojo siekti nustatytų tikslų, sąrašas.

76

Žr. Komisijos atsakymą į 70 dalies pastabas.

81

Bendras tiesioginių išmokų sistemos tikslas nustatytas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 24 konstatuojamojoje dalyje. Išmokų sudedamųjų dalių (t. y. žalinimo išmokų, išmokų už vietoves, kuriose esama gamtinių kliūčių, išmokų jauniems ūkininkams, savanoriškos susietosios paramos išmokų ir išmokų mažiems ūkiams) tikslai atitinkamai nustatyti Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 37, 46, 47, 49 ir 54 konstatuojamosiose dalyse.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 82 dalies pastabas.

82

Komisijos manymu, siekiant įvertinti, ar yra siekiama su pajamomis susijusių BŽŪP tikslų, visada turi būti atliekamas kvalifikuotas vertinimas, pagrįstas įvairia informacija. Iš dalies taip yra dėl ES žemės ūkio sektoriaus įvairovės. Kita priežastis – tai, kad žemės ūkio arba kitame sektoriuje gali būti atliekami svarbūs pakeitimai, kurie ūkio pajamų ilgalaikių perspektyvų požiūriu yra teigiami (arba neigiami), tačiau naudojant tik kelis paprastus rodiklius to aiškiai nematyti. Visi Sutartyje nustatyti tikslai ir visi jų įgyvendinimo vertinimo metodai turi būti suprantami pakankamai plačiai, kad būtų tinkamai įvertintas šios padėties sudėtingumas.

Vertinti netampa lengviau dėl to, kad tiesioginės išmokos padeda vienu metu siekti kelių tikslų ir kad valstybės narės, įgyvendindamos tiesioginių išmokų sistemą, turi įvairių pasirinkimo galimybių. Tačiau yra daugiau šios padėties privalumų nei trūkumų. Ekonominių ir aplinkosaugos tikslų siekimas naudojantis tiesioginių išmokų sistema tam tikrais požiūriais yra veiksmingas politikos įgyvendinimo metodas; taip pabrėžiama, kad darnumas yra susijęs su daugeliu aspektų.

83

Rodikliai turi atitikti Audito Rūmų nurodytus „RACER“ kriterijus **tik jei tai įmanoma**. Prireikus, jei nėra tiesioginio rodiklio, tam tikram reiškiniiui parodyti gali būti naudojami netiesioginiai rodikliai⁵.

84

Duomenys apie žemės ūkio pajamas (gamybos veiksmų ir verslo pajamas) yra prieinami ir Komisijos skelbiami internete. Rodiklių verčių pokyčiai turi būti aiškinami atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, kad būtų galima nustatyti priežastinį ryšį su politikos priemonėmis. Tai padaryti atliekant politikos vertinimą – vertintojo pareiga, nes pagal joki rodiklį nebus pateikta informacija apie jo vertės pokyčio priežastį.

85

Net jei ir nėra nustatyto tikslo, naudojant rodiklius galima stebėti, ar pajamos didėja. Tik vertinimo etape, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, intervencijos veiksmus ir pan., galima įvertinti priemonių grynąjį poveikį ir tai, ar jos padėjo pasiekti pokyčių. Šios informacijos niekada nematyti tiesiogiai iš rodiklio.

⁵ Žr. http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/br_toolbox_en.pdf, p. 250–251.

4 langelis. Pirmą įtrauka

Komisija kartu su valstybėmis narėmis sukūrė rodiklių, kurie, jei naudojami bendrai, turėtų padėti vertintojams gauti reikiamą informaciją.

Šio rodiklio paskirtis – pateikti informaciją apie ūkininkų pajamų priklausomybę nuo tiesioginių išmokų, bet ne apie jų pajamas.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 38 dalies pastabas.

4 langelis. Antra įtrauka

ŪADT duomenimis pagrįstas ūkio pajamų kintamumo rodiklis negali teikti informacijos apie tiesioginių išmokų veiksmingumą, nes jį apskaičiuojant į tiesiogines išmokas neatsižvelgiama. Pagal šį rodiklį vertinamas ūkio pajamų nestabilumas, kai tiesioginės išmokos nemokamos (arba kai nėra kitokio ryšio su viešuoju sektoriumi, pvz., mokesčių).

4 langelis. Trečia įtrauka

Pirminių gamintojų pridėtinės vertės rodiklio paskirtis – teikti informaciją ne apie pajamas, bet apie maisto tiekimo grandinėje dalyvaujančių ūkininkų konkurencingumą.

86

Atitinkamų duomenų yra (pvz., produkcijos rodikliai).

87

Pavieniui naudojami rodikliai nesuteikia informacijos apie efektyvumą arba alternatyvius scenarijus. Ši informacija atitinkamai gaunama atlikus vertinimą ir poveikio vertinimą.

Išvados ir rekomendacijos

88

Šio audito išvadose pajamų rodikliai dažnai siejami su tiesioginių išmokų veiksmingumo analize. Tačiau pajamos – ne vienintelis BŽŪP tikslas, o tiesioginės išmokos – ne vienintelė poveikį pajamoms daranti BŽŪP priemonė; šių priemonių poveikis nėra susijęs vien su pajamomis, kadangi jas įgyvendinant remiamas bendras privačiųjų ir viešųjų gėrybių teikimas. Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 110 straipsnio 3 dalyje nustatytas aiškus reikalavimas vertinti visų su BŽŪP tikslais susijusių BŽŪP priemonių bendrą poveikį. Konkrečiau, kadangi tiesioginės išmokos siejamos su plotu, jomis ne tik remiamos ūkininkų pajamos, bet ir padedama siekti kitų su žemės naudojimu susijusių tikslų, pavyzdžiui, dirvožemio apsaugos, biologinės įvairovės didinimo ir klimato kaitos švelninimo. Tiesioginės išmokos kartu su kitomis BŽŪP priemonėmis, pavyzdžiui, vykdant kaimo plėtrą įgyvendinamomis agrarinės aplinkosaugos ir klimato kaitos švelninimo priemonėmis, padeda siekti šių tikslų.

89

Tiesioginėms išmokoms iš tiesų skiriama daugiau nei du trečdaliai BŽŪP biudžeto, tačiau 30 proc. šios sumos išnaudojama siekiant užtikrinti, kad Europos ūkininkai laikytųsi tvarios žemės ūkio praktikos, kuri yra palanki dirvožemio kokybės ir biologinės įvairovės didinimo ir apskritai aplinkos tausojimo požiūriu, principų.

90

Komisija taip pat naudojami sukurtais informacijos šaltiniais ir stengiasi vengti pernelyg didelės administracinės naštos. Informacijos pridėtinė vertė turi būti vertinama atsižvelgiant į su jos rengimu susijusių naštą ir naudotus išteklius.

91

Pavienis rodiklių ir priemonių naudojimas turi privalumų ir trūkumų, tačiau taikant bendrą sistemą užtikrinama geriausia reikiamos informacijos ir susijusių sąnaudų ir administracinės naštos pusiausvyra.

Be to, nurodyti su statistinių duomenų kiekiu susiję trūkumai iš tiesų parodo pagrindines duomenų šaltinių ypatybes.

92. BŽŪP bendra stebėjimo ir vertinimo sistema (BSVS)

BSVS sudaro išsamūs rodikliai, skirti bendram BŽŪP poveikiui, rezultatams ir produkcijai vertinti. Yra aiškiai nustatyti su kiekvienu rodikliu susiję duomenų šaltiniai.

Sutartyje žemės ūkio našumo didinimas siejamas su deramo žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygio užtikrinimu, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas. Todėl teisinga sutelkti dėmesį į žemės ūkio veiklos pajamas, kadangi įgyvendinant BŽŪP šios pajamos svarbiausios. Taigi labai svarbu turėti reprezentatyvių duomenų apie žemės ūkio veiklos pajamas (ne ūkininkų namų ūkių disponuojamąsias pajamas). Siekiant pagrįsti ES ūkio pajamų rėmimą, šiuos duomenis galima palyginti su kitų ekonomikos sektorių vidutiniu darbo užmokesčiu.

1 rekomendacija – kurti sistemas, kuriose būtų renkama ir lyginama svarbi informacija apie ūkininkų pajamas

Komisija iš dalies sutinka su šia rekomendacijos dalimi ir apsvarstys jos įgyvendinimo galimybes.

Komisijos nuomone, esamą informacijos apie žemės ūkio veiklos pajamas teikimo sistemą būtų galima patobulinti, tačiau administracinė našta, susijusi su informacijos apie ūkininkų namų ūkių disponuojamąsias pajamas teikimo sistemos sukūrimu, gali būti didesnė už galimą naudą. Atsirastų keblumų nustatant šiems duomenims rinkti reikalingą teisinį pagrindą.

Ūkininkų namų ūkių disponuojamųjų pajamų sąvoka yra platesnė už ūkių pajamų sąvoką. Įgyvendinant BŽŪP, ūkininkų pajamos remiamos remiant jų vykdomą žemės ūkio veiklą. Todėl, kad būtų galima įvertinti, ar tikslas pasiektas, svarbu atlikti žemės ūkio veiklos pajamų dydžio pokyčių analizę.

Komisija sutinka su šia rekomendacijos dalimi.

93

Nurodyti su statistinių duomenų kiekiu susiję trūkumai iš tiesų parodo pagrindines duomenų šaltinių ypatybes.

94

Komisija įsidėmėjo šią pastabą ir tolesnes ŽŪES tobulinimo galimybes.

2 rekomendacija – tobulinti ŽŪES

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija ketina:

- tobulinti žemės ūkio ekonomines sąskaitas (ŽŪES), kad būtų galima pateikti išsamesnę informaciją apie veiksmus, darančius poveikį žemės ūkio pajamoms;
- atlikti tyrimą, siekdama nustatyti, ar ŽŪES gali būti tobulinamos, kad būtų galima pagrįstai įvertinti ūkininkų gaminamų viešųjų gėrybių ekonominę vertę;
- su valstybėmis narėmis aptarti galimybę oficialiai nustatyti, kad veiklos procedūros apimtų regionines ŽŪES;
- peržiūrėti, ar ŽŪES informacija tinkamai naudojama rengiant pajamų rodiklius.

95

ŪADT sukurtas siekiant surinkti apskaitos duomenis, kurie visų pirma reikalingi:

- a) kad būtų galima kasmet nustatyti žemės ūkio valdų pajamas, įeinančias į tyrimo sritį;
- b) žemės ūkio valdų veiklos analizei atlikti.

ŪADT apima daugiau nei 90 proc. tiesioginių išmokų. Į ŪADT neįtraukti paramos gavėjai daugiausia yra ne visą savo darbo laiką ūkiui skiriantys arba natūrinį ūkį turintys ūkininkai, kurių produkcija nesiekia atitinkamų tyrimo ribų ir kurie gauna tik mažą viso biudžeto dalį. Paprastai šie paramos gavėjai neturi sąskaitų, kurias būtų galima naudoti ŪADT.

Komisijos nuomone, naudojant esamus žemės ūkio veiklos pajamų rodiklius, geriausiai matyti dabartinė žemės ūkio sektoriaus padėtis ir pateikiamas pakankamas kiekis nuoseklių duomenų apie didžiausią galimą paramos, teikiamos pagal BŽŪP priemones, gavėjų dalį.

Nuo 2010 m. į ŪADT įtraukiama tam tikra dalis informacijos apie kitas su ūkiu susijusias pajamas (gautas iš kitos tiesiogiai su ūkiu susijusios pelningos veiklos). Renkant naujus 2014 finansinių metų ir vėlesnius duomenis, šiam aspektui skiriama dar daugiau dėmesio.

3 rekomendacija – kurti ŪADT ir kitų statistikos priemonių sinergiją

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisijos nuomone, naudojant esamus žemės ūkio veiklos pajamų rodiklius, geriausiai matyti dabartinė žemės ūkio sektoriaus padėtis ir pateikiamas pakankamas kiekis nuoseklių duomenų apie didžiausią galimą paramos, teikiamos pagal BŽŪP priemones, gavėjų dalį.

Jau turima ŪADT duomenų apie beveik visas ES subsidijas. Kalbant apie mažų ūkių ir (arba) paramos gavėjų aprėptį, kadangi šie ūkiai neturi tinkamos kokybės duomenų, kuriuos naudojant būtų galima užtikrinti, kad šie ūkiai į ŪADT įtraukti remiantis buhalterinės apskaitos tvarkymo praktika, Komisija stengsis geriau išnaudoti administracinius informacijos šaltinius.

96

Komisija pakartotinai paprašė valstybių narių pateikti ŽŪES inventorių, siekdama gauti naujausią informaciją apie valstybių narių naudojamą ŽŪES metodiką ir duomenų šaltinius.

4 rekomendacija – gerinti ŽŪES kokybę

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija ketina nustatyti reikalavimą reguliariai rengti ŽŪES kokybės užtikrinimo ataskaitas ir vertinti atitiktį, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad valstybės narės taiko kokybės užtikrinimo sistemą.

97

Imties dydį lemia ne vien bendras ūkių skaičius; ją sudarant užtikrinama, kad, atsižvelgiant į kiekvieno regiono ūkių tipus ir dydžius, būtų įtraukta tam tikrame žemės ūkio sektoriuje vykdoma visų rūšių žemės ūkio veikla. Todėl spręsti, ar tam tikra ūkių dalis yra reprezentatyvi, galima atsižvelgiant į klasterį sudarančių ūkių panašumą.

Kalbant apie nepakankamą finansavimą, apskaičiuota, kad kai kuriose šalyse, kuriose lankėsi Audito Rūmų ekspertai (pvz., Rumunijoje), galimo ES finansavimo pakanka ŪADT sistemai patobulinti.

98

Komisijai žinoma, kad kai kuriose valstybėse narėse esama su ŪADT veiksmingumu susijusių problemų; Komisija jau įgyvendina veiksmus nustatytiems trūkumams pašalinti. Parengtas metinis apsilankymų vietoje planas ir veiksmų planai, taip pat rengiami tolesni posėdžiai, siekiant įvertinti pažangą, padarytą sprendžiant sutartus klausimus. Taikant šį metodą, kelete valstybių narių padaryta didelė pažanga.

5 rekomendacija – gerinti ŪADT kokybę

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir tam tikras jos dalis jau įgyvendina.

Komisijai žinoma, kad kai kuriose valstybėse narėse esama su ŪADT veiksmingumu susijusių problemų; Komisija jau įgyvendina veiksmus esamiems trūkumams pašalinti. Parengtas metinis apsilankymų vietoje planas ir veiksmų planai, taip pat rengiami tolesni posėdžiai, siekiant įvertinti pažangą, padarytą sprendžiant sutartus klausimus. Taikant šį metodą, pastaraisiais metais kelete valstybių narių padaryta didelė pažanga. Be to, kai kurie Audito Rūmų per ankstesnį auditą nustatyti trūkumai jau pašalinti.

99

Bendras tiesioginių išmokų sistemos tikslas nustatytas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 24 konstatuojamojoje dalyje. Išmokų sudedamųjų dalių (t. y. žalinimo išmokų, išmokų už vietoves, kuriose esama gamtinių kliūčių, išmokų jauniems ūkininkams, savanoriškos susietosios paramos išmokų ir išmokų mažiems ūkiams) tikslai atitinkamai nustatyti Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 37, 46, 47, 49 ir 54 konstatuojamosiose dalyse. Komisijos manymu, siekiant įvertinti, ar yra siekiama su pajamomis susijusių BŽŪP tikslų, visada turi būti atliekamas kvalifikuotas vertinimas, pagrįstas įvairia informacija. Visi Sutartyje nustatyti tikslai ir visi jų įgyvendinimo vertinimo metodai turi būti suprantami pakankamai plačiai, kad būtų tinkamai įvertintas šios padėties sudėtingumas.

Vertinti netampa lengviau dėl to, kad valstybės narės, įgyvendindamos tiesioginių išmokų sistemą, turi įvairių pasirinkimo galimybių. Tačiau yra daugiau šios padėties privalumų nei trūkumų, kadangi, naudodamosi įvairiomis tiesioginių išmokų sistemos įgyvendinimo galimybėmis, valstybės narės gali veiksmingiau spręsti konkrečias savo žemės ūkio sektoriaus problemas.

100

Komisijos manymu, taikant nustatytus dabartinės stebėjimo ir vertinimo sistemos rodiklius, užtikrinama geriausia informacijos, reikalingos BŽŪP rezultatams vertinti, ir susijusių sąnaudų ir administracinės naštos pusiausvyra.

Kiekvienas rodiklis neišvengiamai turi trūkumų. Dėl šios priežasties Komisija naudoja rodiklių ir duomenų rinkinį. Rodikliai nesuteikia informacijos apie tai, ar efektyviai pasiekti tikslai, – tam reikalinga nuodugni analizė. Tik vertinimo etape, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, intervencijos veiksnius ir pan., galima įvertinti priemonių grynąjį poveikį ir tai, ar jos padėjo pasiekti pokyčių. Šios informacijos niekada nematyti tiesiogiai iš rodiklio.

6 rekomendacija – gerinti BŽŪP priemonių, kuriomis remiamos ūkininkų pajamos, rezultatų vertinimą

Komisija sutinka su šia rekomendacija.

Komisija toliau ragins vertintojus vadovautis gerąja patirtimi – atsižvelgiant į kiekvieną atvejį, naudotis ne tik duomenimis, surinktais taikant stebėjimo ir vertinimo sistemą, bet ir papildoma informacija; tačiau, į sistemą įtraukus papildomus duomenis, atsiras papildomos administracinės naštos.

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapi:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*)).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Vykdamas ES bendrą žemės ūkio politiką itin didelė reikšmė teikiama ūkininkų pajamoms ir gyvenimo lygiui. Beveik trečdalis ES biudžeto tiesiogiai arba netiesiogiai tebeskiriamas ūkininkų pajamoms remti.

Audito Rūmai išnagrinėjo sistemą, kurią Komisija įdiegė siekdama įvertinti ūkininkų pajamas ir ES priemonių, skirtų jų pajamoms remti, veiksmingumą.

Audito Rūmai nustatė, kad sistema nėra pakankamai gerai parengta ir yra rimtų trūkumų, susijusių tiek su ūkininkų pajamų analizei naudojamų statistinių duomenų kokybe, tiek su jų kiekiu.

Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai sukurti išsamesnę sistemą, kurioje būtų teikiama informacija apie ūkininkų pajamas, ir pagerinti šiuo metu taikomą pajamų duomenų kokybės užtikrinimo tvarką. Komisija taip pat turėtų iš pat pradžių nustatyti tinkamus veiklos tikslus ir pradinius rodiklius, kuriais remiantis būtų galima palyginti ES priemonių, skirtų ūkininkų pajamoms remti, veiksmingumą.



EUROPOS
AUDITO
RŪMAI



Leidinių biuras